

Наша Ніва

П Е Р Ш А Я Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Э Т А ISSN 1819-1614

Заснаваная ў лістападзе 1906. Адноўленая ў траўні 1991. Выдавец: Фонд выдання газеты «Наша Ніва». Выходзіць штотыднёва, у пятніцы

На этапах

Палітычная сытуацыя—2006 і кандыцыя беларуса—2006 у люстэрку гісторыі. **Анатоль Сідарэвіч, Андрэй Скурко, Наталья Бабіна, Усевалад Сьцебурака, Сямён Печанко** — пра «Бунт», флэш-мобы, братоў Луцкевічаў, КПЗБ і тую жанчыну, што ратавала Філістовіча. Старонкі 4—10.

125 гадоў з дня нараджэння заснавальніка «НН» Івана Луцкевіча

У год заснавання «Нашай Нівы» яму было дваццаць пяць. Крыху болей, чым маладафронтаўцу Зьмітру Дашкевічу цяпер, і крыху меней, чым «бунтару» Дзянісу Дзянісаву. Нагоды для такіх супастаўленьняў зьяўляюцца. «Тыдзень ужо дома не начую — сочаць ля пад'езду», — казаў нядаўна адзін моладзевы актывіст. Праўда, сённяшнія беларускія «рэвалюцыянэры» пакуль яшчэ не жывуць пад чужымі прозьвішчамі, як гэта даводзілася рабіць Івану Луцкевічу сто гадоў таму, і — што немалаважна — не хаваюць у падвалах зброю. Менавіта арсэнал Беларускай Сацыялістычнай Грамады стаў фармальнай прычынай таго, што менскія шляхцікі Луцкевічы два гады зь лішкам пражылі ў Вільні з чужымі пашпартамі... Старонка 4.

Дэмакратычныя актывісты зрабілі рэйд на Віцебск. Старонка 8.

Здань эканамічнага крызісу «Беларуськалій» стаіць, Беллегпрам ратуецца пратэкцынізмам. Што

будзе зь немадэрнізаванай эканомікай пасля падвышэння цэнаў на газ? Старонка 12.

Вялікі кардынал Казімер Сьвёнтэк — старонкі 22—25.

У нумары

на этапах

Два гады на падпольным становішчы	4
Флэш-моб узору 1932 году і рэцэпт перамогі	6
Тая, што ратавала Філістовіча	7
«Бунтары» збунтавалі Віцебск	8
Мілінкевіч і ўдава Быкава ў Віцебску	10

люстра дзён

Узяліся за Разумава	11
Беларускі інтэрнаўт змагаецца за жыццё	11
Дэлегацыя з удзелам Кулей у Францыі	11
3% беларусаў вераць у саюзную дзяржаву	11
Калі запрацуе «Беларуськалій»	12
«Беллегпрам» патрабуе сумленнай гульні	13
Суд сёння галаўнейшы ...	13

камэнтары

Аляксандар Класкоўскі. Вайна ўсё сьпіша	16
Леопольд Унгер. Ці бараніць Лукашэнку ад Расеі	18
Сяргей Сінькевіч. Краіна бяспамятных	18
Юры Чавусаў. Тактыка падмяняе стратэгію	20

левым вокам

Лёлік Ушкін. Восьмы цуд сьвету	17
--------------------------------------	----

рэакцыі

Вялікі кардынал	22
Не сьпяшаймася перабольшваць	23
Землякі пра біскупа Дзям'янку	23

хроніка

Павал Севярынец. Адкрыццё шляхціца Завальні	26
Хроніка супраціву	26

АД РЭДАКЦЫІ

Нашы

Сустрэў некаж знаёмага сацыял-дэмакрата. Падчас гутаркі той дастаў аркуш і прапанаваў падпісацца за вызваленьне Казуліна. Я запытаўся пра іх колішняга лідэра — Міколу Статкевіча. На маю думку, лягічным было б патрабаваць свабоды і яму. Былы і цяперашні лідэры сацыял-дэмакратыі за кратамі. Аднак у адказ пачуў:

— Статкевіч жа ня наш! Дый ён жа толькі на хіміі, а не ў ізаляттары! Ня мне вызначаць, дзе сядзіцца лягчэй, хто пакутуе болей, а хто меней. І адзін, і другі — ахвяры палітычных рэпрэсіяў.

Зьдзіўляе, як лёгка пмат хто з былых папленнікаў адварнуліся ад свайго лідэра, забыліся на былое, на гісторыю сваёй партыі. Статкевіч «ня наш», таму ягоныя праблемы — гэта ягоныя праблемы. Па нейкім часе, магчыма, і цяперашні лідэр Грамады станецца «ня іхні», і на яго забудуцца — калі не пачнуць ганьбіць. Гэта нагадвае былыя савецкія часы, калі па зьмене генэральнага сакратара ўсе шараговыя чальцы партыі пачыналі наракаць на былых правадыроў.

Падзел на нашых і ня нашых — мяжа, што дасюль не дазваляе аб'яднацца ўсім нам дзяля самага галоўнага, самага сьвятога, што ў душы і сэрцы кожнага сьвядомага беларуса, — дзеля Бацькаўшчыны. Падаецца, кожнаму паасобку баліць душа за Беларусь, кожны хоча для краіны лепшай долі. Кожны разумее, што, аб'яднаўшыся, мы можам зрабіць значна больш дзеля сьвятога справы. Аднак калі даходзіць да справы, скаланаюць душу былыя крыўды, і пачынаецца падзел — гэта свой, а той таксама свой, але не зусім. Здаецца, той і на роднай мове гаворыць, і бел-чырвона-белую значку носіць, і на акцыі ходзіць, але ж душа не прымае — ня наш ён, ня наш...

У той самы дзень пасля сустрэчы са зборшчыкам падпісаў за свабоду кандыдата на прэзыдэнта давялося мне бавіць час у іншай кампаніі. Баранавіцкія нацыяналісты-бэнэфаўцы пілі піва разам з камуністамі-калякінцямі ды агэгэшнікам. За адным сталом вялася жывая гутарка, чуліся дасыцінныя жарты, абмяркоўваліся праблемы. І пасля прызнаўся мне адзін нацыяналіст:

— Дык яны ж нашы!

Камуністы, якімі ня так даўно пужалі фронтаўцы паспаліты люд, падаліся яму не такія ўжо страшныя. І ім нават таксама баліць за Беларусь, і яны таксама хочуць зьменаў да лепшага. І мовай калі й не гавораць, дык добра разумеюць, і Пагоню зь бел-чырвона-белым сьпягам вызнаюць за гістарычна-нацыянальныя сымбалі.

Аб'яднала ўсіх гэтых людзей супраца падчас выбараў на адзінага кандыдата. Людзі, працуючы плячо ў плячо, зблізіліся, пасябравалі, паламалі нейкія свае стэрэатыпы і забабоны. Як казаў знаёмы: «Мілінкевіч яднае».

Дасьць Бог, можа, па нейкім часе ў Беларусі ўсе стануцца НАШЫМІ.

Руслан Равяка, Баранавічы

Падарожжы ў прасторы і часе

Малое Сігна зрабілася месцам паломніцтва. Там перабывалі сотні людзей. Людзі цягнуцца да Паўла Севярынца. Мо ён і ёсьць новым маральным лідэрам нацыі?

У Сігна, на паўночную вяршыню краіны, прыйшло лета. Падсохла размоклая за дажджыстую вясну дарога з Дрэтуні праз бары. Дарэчы, мала хто ведае, што менавіта ў Дрэтуні сядзеў у нямецкім канцлягэры Пятро Машэраў, пакуль яго не забрала маці (першы год вайны, пакуль не разгарнулася партызанка, немцы аддавалі вязьняў на рукі сваякам).

Хто паедзе ў Сігна наступным, падкажу, што Паўлу трэба: добра б яму завезьці электрачайнік. Гэта ашчадзіла б чалавеку час і сілы — цяпер ён карыстаецца звычайным кіпяцільнікам.

А хто ня мае як даехаць — чытайце Севярынца штотыдзень у «Нашай Ніве». Ягоныя «Лісты зь лесу» — гэта сапраўдныя падарожжы ў часе і прасторы. Абмежаваны прастораю катаргі, Павал лунае ў прасторах духу.

Старонка 26.

Барыс Тумар

Незалежнасьць Беларусі не прынесла беларусам свабоды. І ў 2006-м, як і ў 1906-м, даводзіцца патрабаваць «выбарнага правіцельства», як і ў 1936-м — беларускамоўных школаў, як і ў 1946-м — абаронцаў у палітычных судах. Тэма гэтага нумару — палітычная сытуацыя-2006 і кандыцыя беларуса-2006 у лютэрку гісторыі.

Два гады на падпольным становішчы

Сёлета Івану Луцкевічу — 125 гадоў. Часам, каб асягнуць лёгкіку ўчынкаў гістарычных асобаў, карысна супаставіць іх з сучаснікамі. Пішуць Анатоль Сідарэвіч і Андрэй Скурко.

Арсэнал на Хрышчэнскай

Менская Хрышчэнская вуліца, дзе браты Луцкевічы былі прапісаныя, — гэта сённяшняя Інтэрнацыянальная. Толькі ў пачатку мінулага стагодзьдзя яна не абрываўся, скрыжаваўшыся з Паліцэйскай (сёння вуліца Купалы), але бегла далей — у шчыльна забудаваны ў тых часы Купалаўскі сквэр. Мясыца гэтая — даўнія мяшчанскія гароды XVII—XVIII ст., — распавядае гісторык Анатоль Сідарэвіч. Калі іх забудовалі, ішла сапраўдная калатна з арэндатарамі пляцаў.

Ад двух дамоў, што належалі сям'і Луцкевічаў, не засталася і каменя. Іх «участак» пачынаўся там, дзе, як жартуюць нашчадкі, цяпер грамадзкая прыбіральня за Купалаўскім музэем. Бацька Івана і Антона, пан Ян Баляслаў, пачаў будавацца ў Менску перад выхадам на пэнсію. Ён у той час даслужваў у Лібаве, меў, сённяшнімі словамі, стаж. Быў, апроч таго, вэтэранам вайны, узнагароджаным за абарону Севастопалю. Набыўцаў участку ў Менску займаўся яго сваяк Лычкоўскі — мянчук, якому прасьцей было хадзіць па ўстановах: зь Лібавы не наездзіся і да каморніка, і да ларніка-натарыюса, і ў пажарны нагляд. Было за царом і штосьці кшталту Бюро тэхнічнай інвэнтарызацыі: унучатая пляменьніца Івана і Антона, Маргарыта

Пярова, захоўвае ў Пецябургу крэслены плян дзядоўскай сядзібы, вымераны ў квадратных аршынах.

Ніякіх градаў з цыбуляй і кропам, безь якіх цяжка ўявіць сёння менскі прыватны сэктар, Луцкевічы пры хаце ня мелі. «Гэта толькі мужык Канстанцін Міцкевіч сеяў жыта ля менскага дому. А шляхціц Луцкевіч разводзіў ружы!» — усміхаецца А. Сідарэвіч. Так, у Луцкевічаў пры хаце быў траўнік-газон, гародчык з кветкамі ды гаспадарчая пабудова, у якой захоўвалі дровы і розны інвэнтар. А таксама... зброю. Ішоў 1906 год. Рэвалюцыя яшчэ не была скончаная. У рэвалюцыі ёсьць яшчэ нейкія пэрспэктывы — прынамсі, так ацэньваецца. Пасьля Курлоўскага расстрэлу рыхтуецца замах на менскага губэрнатара. Сацыялісты зьбіраюць арсэналы. У тым ліку і ў Луцкевічаў. «Ахранка» штосьці падазрае: сачэньне за сядзібай робіцца навязлівым. На пачатку лютага Антон пачынае рэгулярна заўважаць за дрэвамі віжоў-«філёраў», якія ня вельмі і хаваюцца. Як выехаць зь Менску? Вакзал кантралюецца паліцыяй. Антон наймае рамізьніка і едзе ў Ракуцёўшчыну, выбіраючы цішэйшыя вуліцы. З Ракуцёўшчыны рушыць цягніком на Вільню. Брат Іван выехаў туды па партыйных справах раней. Ён нічога ня ведае пра гісторыю зь філёрамі. Прыезд Антона і зьвестка, што дахаты цяпер вярнуцца нельга, мабыць, уразілі яго. Між тым на Хрышчэнскай ужо поўным ходам ідзе ператрус...

Загадка Міхальчука

У Вільні Іван і Антон Луцкевічы зьнікаюць. Замест іх зьяўляюцца Іван

Міхальчук і Генрык Букавецкі. Ідэнтыфікаваць менскіх сацыялістаў Луцкевічаў у гэтых двух панах цяжка: слоўнае апісаньне, перададзенае тэлеграфам, — слабы козыр паліцыі. Ня дзіва, што пашпарт на імя Букавецкага пераходзіў з рук у рукі, адзначае Анатоль Сідарэвіч. Пашпартам, апроч А. Луцкевіча, карысталіся Алесь Бурбіс, Фэлікс Стацкевіч. Надзейна зробленых фальшывых дакумэнтаў было вобмаль.

Нелегальнае становішча — гэта пастаянная думка аб тым, дзе начаваць заўтра, бясконцыя перасяленьні, небясьпека ад віжоў і правакатараў. Салідарнасьць віленскіх сацыялістаў вартая павагі: ППСаўцы, бундаўцы, БСГоўцы дапамагалі адно аднаму паролімі, яўкамі, пускалі «нелегалаў» на партыйныя кватэры. Не было выпадкаў, каб бундаўцы выдалі меншавікоў ці меншавікі выдалі беларускіх сацыялістаў. Але бывала, успамінаў Антон Луцкевіч, што Івану праз цэлыя ночы не было дзе галаву прыхіліць. Блуканьні начной Вільняй, апроч стомы ад неспаньня, давалі спажыву для творчасьці — у Віленскім беларускім фондзе пры Акадэміі навук захоўваюцца мастацкія творы, напісаныя нейкім Іванам Міхальчуком: п'еса і праязічныя спробы. Ці быў гэта Іван Луцкевіч? Зьвестак, каб нехта яшчэ карыстаўся Міхальчуковым пашпартам, няма.

Сакрэт палітычнае папулярнасьці

Быць на нелегальным становішчы — ня значыць ляжаць на дне. У 1906 годзе Грамада робіць стаўку на арганізацыю аграрных страйкаў. У часе жніва і капаньня бульбы баставалі цэлыя паветы: Наваградзкі, Лідзкі. Паліцыя палявала на «сіцылістаў»-агітатараў, што каардынавалі тых пратэсты — згадайма хрэстаматыйнае Коласава «Соцкі падвёў». Тадысама ля Шчорсаў быў схоплены Бурбіс.

Асноўным сродкам агітацыі былі ўлёткі. Давер да друкаванага слова сяляне мелі вялізны. Улёткі, якія распаўсюджвала Грамада празь Беларускі сялянскі саюз, прымаліся як інструкцыя. Парабкі прыходзілі да

пана і давалі праклямаццо: «Во так ты павінен зрабіць!»

Улеткі Грамада выпускала адрасныя: «Мужыкам, якія возяць дровы на Тальку», «Мужыкам, якія будуць шашу», «Як арганізаваць забастоўку». Канечне былі і асьветніцкія: «Што такое канстытуцыя», «Чаму патрэбна выбарнае правіцельства», але ў эканамічных і сацыяльных пытаннях грамадоўцы пазбягалі агульных фраз, гаворыць Анатоль Сідарэвіч. БСГ — адзіная партыя на гэтай тэрыторыі, якая мела рэальную аграрную праграму. Лезунг БСГ «Зямля сялян» пасля скарыстаюць бальшавікі. Адраснасьць праяўлялася і ў нацыянальным пытанні. «Улеткі на ідыш з праграмай партыі не былі чымсьці незвычайным для БСГ, — кажа А. Сідарэвіч. — Бурбіс, арганізуючы ў 1906-м у Менску прафсаюзы, здолеў залучыць туды і габрэў. У беларускія прафсаюзы!»

Хто складаў улеткі? Ці меў да іх дачыненне Іван Луцкевіч? Ці быў ён сярод агітараў-«сіцылістаў», якія падымалі воласці на страйкі? Дакладнага адказу няма. Але ці мог уседзець ён, выдатны прамоўца, на віленскай канспіратыўнай кватэры?

Вось такія пікнікі

Ва ўмовах сачэння цяжка кантактаваць і з калегамі па партыі. Як збіраць

«партканфэрэнцыі», абмяркоўваць стратэгію далейшых дзеянняў? БСГ знаходзіць выйсьце. Вільня традыцыйна адзначае Сьвятога Яна — Купальне. Цэнтар грандыёзнага фэсту — Сьвятаянскія мury. Мяшчане гуляюць, паўсюдна ладзяцца пікнікі. У сьвяточнай гурме няцяжка згубіцца — паліцца ж усяго ня вынохае. Сьвятаянскія БСГ'оўскія сустрэчы «на траве» робяцца традыцыйнымі.

Праз падстаўных асобаў

Нелегальнае становішча — гэта яшчэ немагчымаць публічна выступіць ад свайго імя. «Калі засноўваецца «Наша Ніва» — а яна прадукт братоў Луцкевічаў, — ні Іван, ні Антон ня могуць выступаць пад сваімі імёнамі ў якасьці заснавальнікаў», — кажа А. Сідарэвіч. І «Наша Доля», і «Наша Ніва» пачыналі выходзіць праз падстаўных асобаў. У выданьне «Нашай Доля» Францішак Умястоўскі намовіў укласці грошы Яна Тукеркеса. «Прожигателем жизни» называе яго Антон Луцкевіч ва ўспамінах. Гэта быў хрышчаны жыд, які прагульваў пакінутую бацькам спадчыну.

Першы «рэдактар» «Нашай Нівы» Зыгмунт Вольскі быў ляснічы, зьняты з пасады за сваё каталіцтва, і праз гэта моцна пакрыўджаны на ўладу. Дзядзька і сам ня думаў, што ўвойдзе ў

гісторыю беларускага друку. Потым яго зьмяніў Аляксандар Уласаў, які ня вельмі засьвяціўся ў часе рэвалюцыі. А фактычным першым рэдактарам «НН» аж да прыезду ў Вільню Вацлава Ластоўскага быў Антон Луцкевіч. Была праца і для Івана. «Калі вы лічыце, што я нейкі камандзір у газэце, вы памыляецеся. Ніякі я не камандзір. Мой абавязак у тым, каб газэта выходзіла», — піша ён у адным з лістоў. Іван — мэнэджар. Ён здабывае грошы, кантактаваў з дабрадзеямі, зьбірае касу. На выдавецкую справу ахвяруюць будаўнік Чырвонага касцёлу Эдвард Вайніловіч, папличнік Пілсудскага Зыгмунд Нагродзкі, княгіня Магдалена Радзівіл...

За клопатам Луцкевічаў засьпявае амністыя, якую пасля крывавага здуршэння пратэстаў абвясчае Сталын. Іван і Антон вырашаюць легалізавацца. Жыць у Менск яны ня вернуцца. Трымала ў Вільні «Наша Ніва», якая набірала сілу, грамадоўскія справы, пасля — вайна, БНР і хвароба Івана... Але ў 1908-м Луцкевічы поўныя аптымізму: яны думаюць, што найцяжэйшы пэрыяд у іх жыцці ўжо мінуў.

Так гартавалася нацыя. Бяз тых дзеяў не было б ні 1918-га, ні 1991-га. Не было б незалежнасьці, а беларускія хлопцы дагэтуль гінулі б у Чачэніі.

Юлія ДАРАШКЕВІЧ

Камітэт дапамогі пацярпелым ад палітычных рэпрэсіяў прыняў чатырыста заяваў на вучобу, працу за мяжой.

Флэш-моб узору 1932 году і рэцэпт перамогі

Наталка Бабіна піша пра кнігу падпольшчыка з КПЗБ.

Выпадкова знайшла на паліцы гэтую кнігу, набытую доўга даўно, раскрыла і не магла адарвацца. Гэта мэмуары ганаровага грамадзяніна гораду Берасьце Васіля Ласковіча, у якіх ён распавядае пра свой удзел у камуністычным падпольлі на Берасьцейшчыне ў міжваенны час. Уразіла, як падобны той час да нашага.

Вось, прыкладам, зь якой праблемай сутыкаліся ў 1932 годзе 15-гадовы Васілька Ласковіч і яго сябры ў вёсках пад Берасьцем: «Колькі ні вывешвалі сьцягоў перад сьвятамі, паліцэйскія іх здымалі і рвалі. Паліцыя пазбаўляла нас і людзей эмацыйнай асалоды. Прыдумалі прыбор, які называлі «пасткай». Прыстасаваньне было простае, але арыгінальнае, у тых дні яно нарабіла шмат шуму... «Пастка» складалася зь дзіцячага пісталету, які называецца «пугач», яна «страляла» ад шпроцінкі выбуховага рэчыва з выдзяленьнем моцнага пучку агню... Да спускавага кручка прывязвалася вяроўка, якая зьвісала ўніз. Калі да дрэва, на якім вывешваўся сьцяг, падыходзіла паліцыя, яна адразу бачыла «промах» камсамольцаў, якія пакінулі нязрэзаную вяроўку... Шарпануць за шнурок карцела паліцэйскаму нястрымна. Як толькі ён гэта рабіў, кручок трапляў у набой, бэнзін загарыўся, паліў дрэва, адначасова паліў і сьцяг. Такага яшчэ не было».

Гэтыя паходні скаланулі Берасьцейшчыну. Дэфэнзіва прыйшла ў шаленства... Сустрэкаючыся, людзі шапталіся: «Большовікі зробілі таку машынку, што могуць спальты

сто паліцэйскіх...»

А вось паўстала неабходнасьць перад сьвятамі вывезці зь Берасьця ў вёскі нелегальную літаратуру. А паліцэйскія варты стаяць на ўсіх выездах зь места... Загрузілі літаратуру на падводу да асэнізатара. «Наша падвода ўзьнімалася на Кобрынскі мост. Горад быў ахутаны начной цемрай. Толькі пешыя ды конныя паліцэйскія патрулі парупалі начную цішыню вуліцы. Мост асьвятляўся бляклым сьвятлом старых ліхтароў.

— Хто едзе? — гукнуў паліцэйскі.

— Залатар, — адказаў фурман.

Паліцэйскія заціснулі насы ды ўсе разам закрычалі, каб падвода хутчэй праяжджала».

Вось флэш-моб узору 1932 году. Бутэлькі напіхваюцца ўлёткамі і пускаюцца па Мухаўцу. «Не пасьпелі апрануцца, як дзясяткі купальшчыкаў кінуліся з абодвух берагоў на сярэдзіну рэчкі.

— Бальшавіцкія бутэлькі! — крычалі яны.

Людзі, злаўчыўшыся, вылоўлівалі бутэлькі, і, дрыжучы ад цікаўнасьці, выбіраліся на бераг. Уласьнікаў бутэлек акружалі, патрабавалі хутчэй адкаркаваць іх. Мы падышлі да адной групы. Тут былі рабочыя, рамесьнікі, дробныя гандляры. Той, хто вылавіў бу-

тэльку, трымаў яе высока над галавой ды чамусьці выкрыкваў: «Тапеліца выратавана!» Я паглядзеў на корак і адразу пазнаў работу хлопцаў зь вёскі Пчэбрын. Коркі яны рабілі з арэшніку — дрэў другой пароды паблізу не было. У нашай вёсцы коркі рабілі сасновыя, а ў Радванічах — бярозавыя. Як гаварылі, кожная фірма мела свой патэнтны знак».

...А вось такая цікавая зьвестка: калі ў нашыя часы апазыцыйна судзіць за тое, што лаецца матам, то тады тыповая нагода для ппрафу апазыцыянеру — што конь быў незацугляны ў грамадзкім месцы...

А вось апісаньне бойкі зь сіяністамі Жабацінскага...

Быў Берасьцейскай турмы... Галадоўка... Суд...

Ласковіча як камуніста адлучылі ад царквы і нават ягоную маці не пусквалі ў храм. Царкоўны стараста крычаў: «Дзі, бязбожніца, прывядзі ў паліцыю свайго грэшнага сына, тады і цябе дапусьцім у храм Божы». І маці вымушаная была пад дажджом маліцца ля царкоўнай брамы.

«Мільганулі думкі пра помету ўсім, хто крыўдзіць маю маці, — піша Ласковіч. — Забіць, спаліць гэтых фанатыкаў... Потым у сэрца пракралася апатыя. «Навошта жыць у гэтым ілжывым сьвеце, — думаў я, — лепш скончыць са-

магубствам».

Але аўтар ня даў моцы падступным думкам: неўзабаве яго накіравалі ў Менск. Пераход празь мяжу: няўдалы ля Нясьвіжу, з прыгодамі (босым па сьнезе) на Маладачаншчыне.

У Менску Ласковіча направилі на адпачынак у санаторыю ў Ждановічы, але ён адмовіўся: «Мяне мучыла сумленьне... Ведаю, па мерках сёньняшняга часу я выглядаў «дурнем», але менавіта такія «дурні» рабілі рэвалюцыі, абаранялі нашу радзіму. Там, меркаваў я, тысячы паміраюць з голаду, а я буду абжырацца ды разводзіць шурпы-муры?»

Потым была партыйная школа для падпольшчыкаў у Менску (комплекс будынкаў у садзе ў Лошыцы), затым назад у Польшчу. Рэвалюцыйная праца на Наваградчыне ў нелегальным становішчы, з фальшывымі дакумэнтамі, правал, турма, год сьледства, суд і прысуд — 15 год турмы...

Калі Васіля і іншых палітзьянявольных несправядліва кідалі ў карцар, то сябрукі на волі прымянілі так званы «берасьцейскі мэтад»: у пэўны час у вокны дамоў начальніка турмы, мэра гораду, турэмных афіцэраў і іншых «чэльнікув паньства» адначасова кідалі камяні, завернутыя ва ўлёткі з патрабаваньнем спыніць катаваньні зьявольных... Сыпалася шкло, палохаліся жонкі і дзеці — і гэта дзейнічала! Рэжым у турме мякчэў.

Потым з наваградзкай турмы Ласковіча перавезлі на захад Польшчы, а з той вязьніцы Ласковіч разам зь іншымі зьявольнымі змог вырвацца, калі на горад насыпаліся першыя бомбы Другой сусветнай вайны... Але гэта ўжо быў пачатак іншай гісторыі.

Не, трэ ўсё ж аддаць гэтую кнігу ў набор і па наборы даслаць на сайты «Адпору», АГП і руху «За свабоду». У ёй — дзейсны рэцэпт, як перамагаць: патрэбная нізавая ячэйка ў кожнай вёсцы і магучая падтрымка хаўрусьнікаў з-за мяжы. І калі за мяжой трапляеш у санаторыю, то доўга там не прахалоджацца.

І ніколі не скарацца.

Василий Ласкович.

Из племени непокоренных. — Брест, 1999. — 382 с. 1000 экз.

Тая, што ратавала Філістовіча

Соф'я Самаль (1918—2006)

На 89-м годзе жыцця ў Іжанскім шпіталі сястрынскага догляду Вялейскага раёну памерла Соф'я Самаль, апошняя непасрэдная ўдзельніца паваянных падзеяў, звязаных з імем Янкі Філістовіча.

Соф'я і яе бацька Пётра далі прытулак Філістовічу амаль на паўгоду, зрабіўшы для яго схоў у сваім гумне. Самалі добраахвотна і сьвядома выконвалі ролю Янкавых сувязных, забясьпечвалі яго неабходнай інфармацыяй, гатавалі ежу, здабывалі вопратку і неабходныя рэчы. Пасьля ягонага арышту, калі і сама Соф'я апынулася пад следзтвам, яна працягвала дапамагаць Філістовічу, знайшоўшы сродкі на абарону для Янкі на судзе.

Сама спадарыня Соф'я атрымала 10 год лягераў за супрацоўніцтва з ворагам народу. Пасьля амністыі вярнулася ў родныя мясціны.

Апошнія 20 год яна, пахаваўшы мужа, пражыла на самоце ў ціхай вёсцы Ярмолічы Вялейскага раёну. Старасьць яе абцяжарвалася хваробай хрыбетніцы, якая гранічна ўскладняла любы рух. Але яна працягвала трымаць невялікую гаспадарку, ня скардзілася на лёс, захоўвала аптымізм і сьветлы розум.

Распавядаючы аб мінулых трагічных падзеях, спадарыня Соф'я была шчырай, неўпрырэджанай і натуральнай. У сваім апошнім інтэрвію, седзячы за сталом ва ўласнай хаце, яна паведала як ужо вядомыя факты, гэтак і цікавыя акалічнасьці справы, што адсутнічалі ў ранейшай літаратуры аб Філістовічу ці падаваліся як гіпотэзы.

У памяць аб тых падзеях і іх удзельніках прапануем фрагмэнт яе апошняга інтэрвію.

**Усевалад Сыцэбурака,
Тадэвуш Нальшчанскі**

Яны аддалі ўсё, што мелі, каб уратаваць Янку Філістовіча. Успаміны апошняй сьведкі.

Соф'я Самаль: «Янка Філістовіч быў маім сваяком па матчынай лініі. Мы зь ім брат і сястра ў трэцяй стрэчы. Андрэй, бацька Янкі, жыве зь сям'ёй у вёсцы Паняцічы і часта прыяжджаў да нас у Пузава (зараз в.Лясная. — **УС, ТН**) і мы ў іх бывалі.

У вайну Янка служыў у Вялейцы, потым адышоў зь немцамі за мяжу. Там ён, здаецца, вучыўся на ксяндза, казаў, што касьцёл свой будавалі... Ён быў дужа пісьменны. Мы з бацькам увесь час наракалі: «Чаго ён сюды прыляцеў, калі б там мог добра жыць?»

Да нас ён быў скінуты з парашутам ўвосень 1951 году і спусьціўся каля Кутлянаў. Перад тым, як да нас прыйсьці, ён ужо радню абышоў. Жыві пэўны час у дзядзькі Пётры Куляша, які і прывёў яго да нас. Была ўжо восень — сьвята Міхаіла, у царкве было маленьне. Я тады спалохалася, бо ведала, што Янка прыбыў да нас таёмна, як шпіён — а ў Саюзе іх нельга ўкрываць, — і як міліцыя дазнаецца, то нас у турму пасадзяць... А на гэта тата мне сказаў: «Гэта ж як свайму адмовіць, калі мы чужым партызанам у вайну дапамагалі? Недзе ж, Сонечка, і мой сьночак у сьвеце ходзіць. Мо людзі якія і яму паесьці дадуць і прымуць».

Соф'я Самаль: першы і апошні здымкі. Між імі — жыцьцё.

І вось Кулеш прывёў яго да нас хавацца. Жыві Янка ўсю зіму, пакуль не пацяплела; да хаты амаль не прыходзіў. Я варыла яму есьці, а бацька насіў. Пакуль Янка ў нас жыві, да яго нейкія людзі прыяжджалі — здаецца, зь Мёрскага раёну. Пэўны час Філістовіч у іх хаваўся. Там яшчэ нейкі савецкі старшыня жыві, што быў бы рады, каб Беларусь была без бальшавікоў. Наагул, Янка часта казаў у гутарцы: «Рана ці позна, а Беларусь будзе!» Як пацяплела, ён ад нас пайшоў. З татам маім пасьля яшчэ сустракаўся. Тата пчолаў даглядаў ля лесу, а Янка адтуль выходзіў зь сябрамі. Мы часта ім малако перадавалі.

Ад таты свайго ведаю, што прыбыў Янка на каротка. Хацеў нешта даведацца і знайсці патрэбных людзей, а пасьля зьехаць ізноў за мяжу. У гэтым яму памагчы мусіла гарадзенка Зінаіда Стахевіч. Але нешта ў іх ня выйшла...

Як зь вяртаньнем не атрымаўся, Янка застаўся ў лесе, сабраў мясцовых хлопцаў, што за немцамі служылі і таму хаваліся. Пасьля нападу на друкарню ў Вязыні і на фінінспэктара назьбіралі рускіх салдатаў і сталі Янку па лесе шукаць. Тады і паліся яго хлопцы, а сам ён зьбег. Нас тады арыштавалі. Павезьлі ў Маладэчна на следзтва. Трымалі нядоўга і адпусьцілі, бо думалі, што Янка да нас прыйдзе. Абяцалі за гэта 25 тысяч рублёў. Я на працу ў калгас хадзіла і думала, што мне

ўжо канец — расстраляюць. А чула, што калі жанчына цяжарная, то яе не забіваюць... вось і зрабіла сабе дзіцёнка. Пасьля следчыя думалі, што гэта ад Янкі, а як жа можна — ён жа мой брат.

Янка да нас так і не зьявіўся. Выдаў яго школьны сябра Пеця Цімохаў, што прыняў у сваёй хаце і даў снатворнага...

Год мы сядзелі па адзіночках. Раз я пачула, як нейкая жанчына гучна загаласіла ў двары турмы, узьлезла я на падваконьне і перагнулася, каб паглядзець — вось нешта сабе і пашкодзіла. Дзіцё нарадзілася мёртвае.

Потым быў суд. У зале панаставілі лаваў, як у школе. Тызень нас вадзілі туды і нават есьці там давалі. Сядзім і ядзім па трох, а Янка ў куце сядзіць і ня есьць. Начальнік канвою кажа: «Хадзі, Філістовіч, пакушай!» Янка яму: «Дзякуй, не хачу». Той ізноў: «Да не валнуйцеся вы, усё будзе ў парадку». Але Янка так і не ішоў...

Памятаю, як сталі пытаць, каму сьведкі патрэбныя, я паднялася і кажу: «Ці можна Філістовічу зашчытніка?» Яны згадзіліся. На гэта ўсе нашы грошы пайшлі. Я ўсё роўна ведала, што гаспадарка прападзе, бо нас з татам расстраляюць. Дык мы з татам за зашчытніка заплацілі. Прадалі кароўку, цялят і авечак...

Тату і мне далі па 10 год, колькі далі Янку — мы тады ня ведалі.

ЮЛІЯ ДАРАЦКІВІЧ

«Бунтары» збунтавалі Віцебск

Дэмакратычныя актывісты зрабілі першы рэйд у рэгіёны.

Найбольшы розгалас зрабіла акцыя з вывешваньнем бел-чырвона-белага сьцягу на асьвятляльнай вежы летняга амфітэатру, бачнай сот-

ням жыхароў Віцебску. Замацавала на вежы сьцяг і прывязалася да канструкцыі актывістка моладзевага руху Крысьціна Шацікава. Яе арыштоўвалі з ужыццём грубай фізычнай сілы АМАПаўцы. Пазьней суд Кастрычніцкага раёну аштрафаваў яе на 150 базавых велічыняў (4 млн 150 тыс.

беларускіх рублёў).

У наступную ноч па горадзе зьявіліся палітычныя графіці і ўлёткі, зьмест каторых сьцьвярджаў пра салідарнасьць з арыштаванымі таварышамі, а на абласным драматычным тэатры «бунтаўцы» вывесілі расьцяжку.

Графіці маладзёны робяць прыныпова толькі на

дарогах, не псуочы сьценаў будынкаў. Міліцыя Віцебску цягам апошніх дзён праводзіць затрыманыя сярод моладзевых актывістаў. Пры гэтым некаторых зь іх адпускаюць пасля праверкі дакумэнтаў. РУУСы гораду працуюць ва ўзмоцненым рэжыме.

Дзяніс Дзянісаў, адзін з

PHOTOBYMEDIA.NET

Начны ператрус на кватэры ў Віцебску.

АНДРЭЙ ЛЯНКЕВІЧ

Крысьціна Шацікава: руху «Бунт» няма.

актывістаў Сакавіцкай Плошчы, не пажадаў патлумачыць, чаму «Бунт» пачаў дзейнічаць менавіта зь Віцебску: «Сакрэт! Але ня думайце, што Віцебскам усё абмяжуецца, бо гэта пачатак агульнаацыянальнай мабілізацыйнай кампаніі. Прычым хачу падкрэсьліць — гэта негвалтоўны супраціў».

Паводле словаў Дзяніса, першая буйная акцыя была запланаваная на 17-га, але віцебская міліцыя выявіла ў той дзень надзвычайную актыўнасьць, і мерапрыемства давялося адкласці. На наступны дзень вырашылі правесці акцыю з вышываньнем сыягоў — усяго плянавалася вывесіць чатыры — на кожную зь вежаў, аднак удалося тое адной Крысьціне. Сп. Дзянісаў зазначыў, што прыняць удзел у акцыях «Бунту», які ня ёсьць нейкай структураванай арганізацыяй, можа кожны нязгодны з уладамі чалавек: «Бунт» — гэта пераважна маладыя людзі з розных незарэгістраваных моладзевых рухаў, а таксама тыя, хто да апошніх выбараў ня меў ніякага дачынення да палітыкі. Касьцяк

складаюць удзельнікі намэтавага мястэчка». І дадаў: «Пачатак добры. Здолелі зьвярнуць на сябе ўвагу і трохі разварушыць людзей — даўно Віцебск такога ня бачыў, асабліва гэткай колькасьці міліцыянтаў на вуліцах».

У аўторак 20 чэрвеня ўдзельнікі віцебскіх акцыяў пратэсту Крысьціна Шацікава, Ірына Завадзкая, Тацяна Дзядок і Міхаіл Субач правялі прэсавую канфэрэнцыю на сядзібе Партыі БНФ, у часе якой абверглі паведамленьні, распаўсюджаныя шэрагам мэдыяў, што «Бунт» — гэта рух.

«Гэта не арганізацыя, — падкрэсьліла К.Шацікава, — гэта заклік да неабяка-

вых, знак таго, што мы ёсьць і будзем змагацца». Віцебск быў абраны адмыслова для таго, каб ускалынуць рэгіёны. «Мы часта сутыкаемся з тым, што нават у абласных гарадах нічога ня ведаюць пра менскія падзеі. Каб выправіць сытуацыю, мы аб'едзем усе гарады Беларусі».

Праваабаронца Алесь Каліта паведаміў пра распачатую крымінальную справу, у рамках каторай у якасьці сьведкі ўжо дапыталі Крысьціну Шацікаву. «Зроблена гэта было з шматлікімі парушэньнямі, і мы падрыхтуем скаргу ў пракуратуру», — зазначыў А.Каліта.

Сямён Печанко

Выцісканьне іншадумцаў за мяжу робіцца галоўнай тактыкай уладаў

РУСЛАН РАВЯКА

Краіна захлынаецца ў судовых працэсах. Віцебск — бунтаўцы. Жлобін — маладафронтавец Зелянкоў... Штодня новыя і новыя паведамленьні пра крымінальныя і адміністрацыйныя справы. Думалася, што па выбарах усё супакоіцца. Але ўлада працягвае ціск.

Мілінкевіч абяцае дапамогу пацярпелым — навучаньне ці працу за мяжою. Уладам гэта толькі й трэба.

Сябры з розных куткоў краіны распавядаюць тое самае. Найбольш актыўных дзелячоў спрабуюць выціснуць за мяжу. Як некалі ў СССР і ПНР. Людзей звальняюць з працы, заводзяць крымінальныя справы, але не пазбаўляюць магчымасьці ўцэкаў. Не касуюць у пашпартах штэмпэляў на выезд. Нават падпіскі не бяруць. А знаёмых міліцыянты, за чаркай, раіць ахвярам зьяжджаць, бо інакш «абавязкова пасадзяць». На хімію, а можа і...

Выціскаюць, каб тут і знаку не было вальнадумству. Тут ужо кожны вырашае сам: зьяжджаць ці не. Шмат, хто застаўся ці застаецца, каб ісьці да канца як Севярынец, Фінькевіч, Дашкевіч, Ляшкевіч. Іншым патрэбная адукацыя, праца. У кожнага свая сытуацыя. Мы, сябры ці паплечнікі пацярпелых, мусім спакойна ставіцца да кожнага рашэньня. Без пагарды і з сэрцам.

Баранавічы

беларуска-чэскі фэст
альтэрнатыўнай музыкі
«United music on the road»

22
чэрвеня
18:00

у м. Акаварыюм
(гора. Крэкава, 110)

**Uz jsme doma, Cocotte minute,
MCH band, Ahmed ma hlad
Post-it, INDIGA, Parason,**

Квіток: 6000 палярадне, 8000 у дзень.
Продаж: пераход Я. Коласа і перад пачаткам.
Т. 5789708, 6490888

У Віцебску 18 чэрвеня адбылося агульнагарадзкое літаратурнае свята, прымеркаванае да 82-й гадавіны з дня нараджэння Васіля Быкава. Санкцыяванае ўладамі мерапрыемства прайшло ў цэнтральным парку культуры і адпачынку «Мазурына» з ініцыятывы абласной арганізацыі Таварыства беларускай мовы. Ушанаваць памяць пісьменьніка прыйшлі каля 500 жыхароў гораду.

Свята пачалося з выступу актораў Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатру імя Якуба Коласа, якія сыгралі ўрывак з спектаклю «Стрэл у тумане» па матывах аднайменнага твору Быкава ў пастаноўцы Міхала Краснабаева. Затым выступілі вядомыя літаратары: старшыня Саюзу беларускіх пісьменьнікаў (СБП) Алесь Пашкевіч, намеснік старшыні СБП Анатоль Кудравец, паэты Анатоль Вярцінскі, Сяргей Законьнікаў, Уладзімер Някляеў, рэдактар часопісу «Дзеяслоў» Барыс Пятровіч.

Уласныя творы, прысьвечаныя Быкаву, прачыталі віцебскія літаратары, з каторымі прысутных пазнаёміў старшыня абласной арганізацыі СБП Франц Сіўко. Пад воплескі глядачоў А.Пашкевіч уручыў білет сябра СБП віцебскай паэтцы Людміле Сіманёнак, якая нядаўна ўступіла ў шэрагі гэтай пісьменьніцкай арганізацыі.

На сваяце прысутнічала ўдава В.Быкава Ірына і лідэр дэмакратычных сілаў Беларусі Аляксандар Мілінкевіч. Жонка пісьменьніка са слязьмі на вачох падзячыла жыхарам Віцебску за цёплы прыём і памяць. А.Мілінкевіч адзначыў, што «асаба Быкава — апостальская для беларускай гісторыі» і што «менавіта ад такіх выдатных людзей ідзе хваля пазбаўлення ад страху і пачынаецца шлях да свабоды».

Пад гукі гімну «Магутны Божа» прысутныя ўсталі, былі ўзьнятыя 12 бел-чырвона-белых сьцягоў. Свята скончылася выступамі барда Віктара Шалкевіча і ўручэньнем беларускіх кніжак пераможцам літаратурнай віктарыны, прысьвечанай жыццёваму і творчаму шляху В.Быкава.

Нягледзячы на тое, што мерапрыемства было дазволена гарвыканкамам, супрацоўнікі міліцыі правяралі сумкі шмат у каго, хто

Мілінкевіч і ўдава Быкава ў Віцебску

ВІКТАР ЛЮБАН

Гаворыць Ірына Быкава.

Пад гукі гімну «Магутны Божа» моладзь узняла сьцягі.

Аляксандар Мілінкевіч сярод слухачоў (на фота ўнізе).

ВІКТАР ЛЮБАН

ішоў на свята ў парк «Мазурына». У прыватнасьці, асабістыя рэчы пераглядаліся ў паэта Давіда Сімановіча і апазыцыянера Барыса Хамайды.

Як паведамляе БелаПАН, перад ад'ездам на радзіму В.Быкава, у вёску Бычкі Вушацкага раёну, госьці свята наведвалі віцебскі Літаратурны музей, дзе адкрылася выстава, прысьвечаная пісьменьніку.

Тацяна Чабатарова, naviny.by

ВІКТАР ЛЮБАН

Беларускі інтэрнаўт змагаецца за жыццё

Непрытомным у больніцу Прагі трапіў легендарны беларускі інтэрнаўт Уладзь Каткоўскі «Рыдэль». Ён з жонкай трапіў у аўтааварыю. Абое былі шпіталізаваны. Уладзь дасюль ня выйшаў з комы. Мэдыкі змагаюцца за яго жыццё. Есьць спадзеў, што яго ўдасца вярнуць у прытомнасць на гэтым тыдні.

Апошнія гады У.Каткоўскі жыў у Празе і працаваў уэб-майстрам Беларускай службы радыё «Свабода». Ён здабыў вядомасць як піянер беларускага Інтэрнэту, які ствараў беларускамоўныя інтэрнэт-сайты ды ініцыятывы або дапамагаў у іх праграмаваньні.

МБ

Дэлегацыя на чале з Кулей у Францыі

21 чэрвеня дэлегацыя ў складзе Іны Кулей, кіраўніцы Камітэту дапамогі ахвярам рэпрэсій, Аляксандра Атрошчанкава і Алеся Бяляцкага навідала Францыю. Пазездку арганізаваў французскі камітэт «Беларусь» з дапамогай былога міністра культуры, дэпутата-сацыяліста Жака Лянга і кіраўніка парламэнцкай групы «Францыя—Беларусь» Жана-Марка Рубо. У гэты ж дзень дэлегацыя навідала асацыяцыю «Сэкур каталік» («Каталіцкая дапамога»).

Ул.інф.

Узяліся за Разумава

Жорсткі прысуд аршанскаму дысыдэнту.

У чацьвер аршанскі суд асудзіў Мікалая Разумава, былога рабочага лідэра, ініцыятара першых страйкаў у Беларусі, на тры гады «хіміі». Ён абвінавачваўся паводле арт.367 Крымінальнага кодэксу («паклёп на прэзыдэнта»).

24 лотага падчас перадвыбарчай сустрэчы зь Мілінкевічам Мікалай Разумаў публічна сказаў, што Аляксандар Лукашэнка мае беспасрэднае дачыненне да гучных палітычных забойстваў. На сустрэчы прысутнічалі прадстаўнікі аршанскай вэртыкалі, а таксама аператар мясцовай тэлекампаніі «Скіф». Зроблены ім відэазапіс выкарыстоўваўся потым на судзе ў якасьці доказаў.

14 сакавіка аршанская пракуратура завяла супраць М.Разумава справу за паклёп на прэзыдэнта, і ён быў узяты пад варту. Праведзеная ў менскай клініцы «Навінкі» мэдыксэпэтыза засьведчыла псыхічнае «расстройства». Аднак пры гэтым было ўстаноўлена, што на момант той сустрэчы ён знаходзіўся ў адэкватным стане і палкам мог адказваць за свае ўчынкі.

Першае слуханьне прайшло 14 чэрвеня. На працэсе падеудны адмаўляў віну, матывуючы гэта тым, што зусім ня памятае падзеяў таго дня. У суд была пакладзеная даведка з паліклінікі, якая сьведчыла пра апёкі вачэй М.Разумава 2-й ступені. Ён сьцьвярджаў, што атрымаў іх у выніку нападу невя-

домага у ноч з 23 на 24 лотага, які пырснуў яму ў вочы нейкім газам. Паводле словаў затрыманага, вяртаючыся з паліклінікі, ён страціў на мосьце праз Дняпро прытомнасць і не прыходзіў у сьвядомасьць на працягу сутак. Таму ён не прызнаваў у чалавеку на відэазапісе сябе, кажучы, што гэта нехта іншы.

У той самы дзень Аршанскі гарадзкі суд меў разгледзець яшчэ адну справу зь ягоным удзелам: адзел адукацыі гарвыканкаму хадайнічаў пра пазбаўленьне Мікалая Разумава і ягонай жонкі Ірыны бацькоўскіх правоў. Гэта ўжо ня першая такая спроба. Разумавым закідалі тое, што іх дзеці сыстэматычна прапускаюць школу, ня маюць належных побытавых умоваў дома. Сям'я Разумавых жыве з уласнай гаспадаркі, некалькі год таму трымалі статак кароў. Аднак невядомыя зламьсьнікі іх патруцілі.

Па абедзе слуханьні былі перанесены на наступны дзень, бо падеудны страціў прытомнасць, і яму спатрэбілася мэдычная дапамога.

Наступны дзень пачаўся з разгляду грамадзянскай справы. Гарадзкі адзел адукацыі адклікаў свой пазоў, спаслаўшыся на тое, што сытуацыя ў сям'і Разумавых нармалізавалася. Трэба адзначыць, што Мікалай і Ірына выходзяць непанаўлетніх сына і двух дачок. Апошняя нарадзілася 9 траўня, калі бацька быў за кратамі. Назвалі яе Вікторыя.

Вынік крымінальнай справы быў не такі аптымістычны. Паводле артыкулу, па якім аб-

вінавачваўся сп.Мікалай, яму пагражала да 5 гадоў зьнявольленьня. Пракурор патрабаваў 4 гады. Судзьдзя Тацяна Рыбакова дала 3 гады «хіміі». Паводле словаў праўніка Алега Граблеўскага, які прысутнічаў на судзе, вырак мог быць мякчэйшы, калі б падсудны так катэгарычна не адмаўляў сваёй віны. «Прысуд праймерна жорсткі, тым больш калі ўлічыць стан здароўя гэтага чалавека», — мяркуе сп.Граблеўскі. Паводле яго словаў, Мікалай Разумаў відавочна хворы, да таго ж ён інвалід 2-й групы, меў складаныя апэрацыі на лёгкім і страўніку.

На сёньня былі актывіст знаходзіцца пад падпіскай аб нявыезьдзе.

Працэс над Разумавым мае вялікі розгалас сярод яго землякоў: шмат хто добра памятае масавы выхад аршанскіх работнікаў на рэйкі на пачатку 90-х, што справакавала страйкі па ўсёй краіне. Аршанская суполка Свабоднага прафсаюзу аказвае матэрыяльную дапамогу сям'і асуджанага.

Сямён Печанко

Даведка

Дагэтуль паводле арт.367 былі асуджаныя: былі рэдактар газэты «Рабочы» Віктар Івашкевіч, былыя рэдактар і журналіст закрытай газэты «Пагоня» Мікола Маркевіч і Павал Мажэйка, прадпрымальнікі Валер Леванеўскі і Аляксандар Васільеў, праваабаронца Аксана Новікава (двойчы ўмоўна).

3% беларусаў вераць у саюзную дзяржаву

сьведчаць вынікі апытаньня на сайце Беларускага нацыянальнага прэс-цэнтру.

Як Вы ацэньваеце беларуска-расейскую інтэграцыю за апошнія дзесяцігодзьдзе?

Дынамічны працэс, мэта якога — стварэньне саюзнай дзяржавы — 3%.

Значна прасунулася толькі ў эканамічнай сфэры — 14%.

Істотных зьменаў ня бачу — 40%.

Болей увагі неабходна надаваць іншым накірункам замежнапалітычных стасункаў — 40%.

СП

Калі запрацуе «Беларуськалій»

Перасохла адна з галоўных крыніцаў валютных паступленьняў у беларускі бюджэт.

Паводле неафіцыйных звестак сёння ў Салігорску працуе толькі трэці рудакамбінат. Галоўнае кіраўніцтва не кантактуе з прэсай і не інфармуе пра сытуацыю і тэрміны яе выпраўленьня нават сваіх шараговых супрацоўнікаў. Мэнэджары сярэдняга зьявля таксама ня ведаюць, ці будзе працаваць прадпрыемства заўтра. Паводле іх словаў, тавар экспартуецца празь Літву толькі ў Індыю. Кантракт заключаны ўсяго на 400 тыс. тон.

Пытаньні са збытам на прадпрыемстве востра паўставалі яшчэ ўвосень мінулага году. У сьнежні часова не працавалі першы і другі руднікі. Зьявязана гэта было зь пераходам функцый прадаўца да створанай Беларускай калійнай кампаніі (БКК), куды на парытэтных умовах увайшлі «Беларуськалій» і «Ўралкалій». Пакуль кіраўнікі БКК спрабавалі дамовіцца з краінамі-імпартэрамі на пастаўку ўгнаеньняў, «Беларуськалій» працаваў на ўнутраны рынак. Але патрэбы сельскай гаспадаркі ўжо даўно задаволеныя, склады перагружаныя, для захоўваньня прадукцыі выкарыстоўваюць проста вагоны.

Раней экспартам беларускай прадукцыі займалася Міжнародная калійная кампанія (МКК), створаная ў 1992 годзе, пасля таго як некантраляваны продаж угнаеньняў з былога СССР прымусіў эўрапейцаў увесці антыдэмпінгавыя санкцыі. МКК выціснула з рынку шматлікіх пасрэdnікаў, стварыла аднаканальную сыстэму экспарту і ўвяла адзіную цэнавую палітыку. Кампанія паспяхова каардынуе продаж калійных угнаеньняў у 60 краінах сьвету, але патрабуе за свае паслугі каля 7% ад вырукі. Гэта не задавальняла найвышэйшае кіраўніцтва краіны. Паводле іх падлікаў, працуючы праз МКК, дзяржкарб штогод губляў каля 100 млн даляраў. «Мы дамагаемся таго, каб усе сродкі ад продажу ўгнаеньняў як у Беларусі, так і ў Расеі траплялі ў кішэню вытворцаў, а не пасрэdnікаў, якія на-

жываюцца на гэтым. Мы ў гэтым упэўніліся за першае паўгодзьдзе гэтага году, атрымаўшы прыстойны фінансавы вынік па продажы калійных угнаеньняў у параўнаньні з узроўнем мінулага году», — тлумачыў А. Лукашэнка год таму.

Але спецыялісты кажуць, што рост у 2005 годзе забясьпечаны падвышэньнем цэнаў, экспарт «Беларуськалію» ў параўнаньні з 2004-м вырас на 0,8%. Акрамя таго, кіраўніцтва краіны не ўлічыла, што на беларускі хлёркалій накладзены эўрапейскія антыдэмпінгавыя меры. Гэта значыць, што ў новыя краіны Эўразьвязу, у тым ліку і да суседзяў, пастаўляць прадукцыю «Беларуськалію» магчыма толькі праз МКК.

Нягледзячы на гэта, указам прэзыдэнта выключнае права экспарту дадзена дзяржаве праз ВА «Беларуськалій» і ААТ «Беларуская калійная кампанія». Ад самастойнага продажу ў 2006 годзе плянавалася атрымаць 1—1,2 млрд.

Спраўдзіць амбіцёзныя пляны ня ўдасца. Год таму спецыялісты скептычна ставіліся да заяўленай дзейнасьці, прагназавалі праблемы на некаторых асноўных напрамках — Лацінскай Амэрыкі, Кітаю.

Перамовы з самым буйным пакупніком — Кітаем — доўжацца з восені. Увесну на сустрэчу прадстаўнікоў пайшло ўсяго некалькі хвілінаў: беларускі бок заявіў пра падвышэньне цэнаў на \$40 за

тону, кітайскі — пра жаданьне паменшыць яе на \$20. У выніку, Кітай пачаў куляць угнаеньні ў Канадзе, заключыўшы дамову і на 2007 год. Сьледам за суседзямі патрабаваць зьніжэньня кошту на \$20 за тону пачалі індыйцы.

Але сарваньня перамовы зь першым пакупніком — праблема другасная. «Беларуськалій» увогуле ня мае рынкаў збыту. Стварэньне асабістага паўнаважнага сьцева збыту патрабуе ня толькі вялікіх сродкаў, але і кваліфікаваных кадраў, тэўнага тэрміну для стварэньня інтэрнацыянальных філіяў.

Самаўпэўненасьць вышэйшых чыноўнікаў ужо прывяла краіну да крытычнай сытуацыі. Гэта толькі на першы погляд пацярпеў Салігорск. Спыненьне аднаго з асноўных здабытчыкаў валюты для ўсёй краіны ня можа не адлюстравалася на яе эканамічным становішчы. За кошт валютных паступленьняў падтрымліваецца курс беларускага рубля, стрымліваецца рост цэнаў. Высокарэнтабельныя прадпрыемствы фінансуюць стратныя, а іх у Беларусі траціна. Акрамя гэтага, бюджэт не атрымлівае вялікіх падаткаў, якія ідуць на сацыяльныя мэты.

Аптымізму бракуе яшчэ і таму, што беларускі віцэ-прэм'ер адзначыў аб'ектыўныя прычыны падвышэньня кошту на ўгнаеньні — падаражаньне нафты і газу. «Прадпрыемства энэргаёмістае і ня можа працаваць сабе на страту, каб мець магчымасьць аднаўленьня асноўных фондаў», — адзначыў В. Сямашка на пачатку траўня. Гэта дае падставы меркаваць, што ў выніку няўдалых перамоваў з Расеяй у газавым пытаньні «Беларуськалій» сутыкнецца зь яшчэ адной патавай сытуацыяй.

Тацяна Гацура

АНДРЭЙ ПЯНКЕВІЧ

«Беллегпрам» патрабуе сумленнай гульні

Для падтрымкі маларэнтабельнай галіны ўводзяцца маркіроўка абутку і абмежаванні асартымэнту сэканд-хэндаў.

У Беларусі штогод вырабляецца 7,5 млн параў абутку. Колькі пры гэтым увозіць «левага» тавару праз мяжу з Расеяй — невядома. Каб кантраляваць гэтую галіну, Саўмін выдаў пастанову, згодна зь якой з 1 сьнежня ўвесь абутак мусіць быць маркіраваны. Паводле словаў Эдуарда Нарышкіна, старшыні канцэрну «Беллегпрам», гэтыя зьмены былі ўзгодненыя з прадпрымальнікамі і не паўплываюць на рынак. «Празь мяжу з Расеяй увозіцца ня толькі расейскі абутак, а шмат іншага, у тым ліку і з Кітаю, — заявіў на прэс-канфэрэнцыі, прысьвечанай Дню работніка лёгкай прамысловасьці, Эдуард Нарышкін. — Дык сплывайце пошліны, як за кітайскі. Мы патрабуем сумленнай гульні».

Акрамя гэтага, у падтрымку лёгкай прамысловасьці рыхтуецца шэраг указаў прэзыдэнта. Адзін зь іх, «Аб экспэртымэнце ў скурна-абутковай прамысловасьці», прадугледжвае вызваленьне

ад ПДВ, бязмытны ўвоз абсталяваньня і адтэрміноўку ад сплаты ПДВ за сыравіну на 60 дзён. Таксама ўказам мусіць быць замацавана патрабаваньне ад мясцовых уладаў населеных пунктаў з 50-тысячным (і болей) насельніцтвам знайсці памяшканьне пад магазын абутку канцэрну «Беллегпрам». «Шукаем магазын, каб арэндаваць. Называюць плату 11 эўра; тое прыбавілі, гэтак — на выхадзе выходзіць 30 эўра за мэтар. Трэба падтрымліваць свайго вытворцу. Мы ж не патрабуем, каб не было іншых прадаўцоў у горадзе. Няхай яны гандлююць побач, але ж дайце і нам працаваць», — растлумачыў сп.Нарышкін.

Нагадаем, што з 17 чэрвеня ўступіла ў сілу яшчэ адна пастанова Саўміну, якая мае зьнізіць асартымэнт «сэканд-хэндаў». Продажу не падлягаюць прадметы асабістай гігіены, нацэліва швейнае і трыкатажнае, панчохи-шкарпэткі, прадметы жаночага

туалету, тавары для немаўлят, пасьцельная бялізна, цацкі і інш. «У выніку перасьледу «сэканд-хэндаў», падняцца мытаў рэчы ўжо падаражэлі ў 2—3 разы, — скардзіцца ўладальніца менскага магазynu Ларыса. — Пасьля абмежаваньня асартымэнту ўвогуле ня ведаю, ці рэнтабельна будзе займацца гэтым бізнэсам. Гэта робіцца ня дзеля простых людзей, іх проста хочучь прымусяць купляць беларускую прадукцыю. Забарона продажу патрыманай пасьцельнай бялізны супярэчыць цьвярозаму розуму, яе выкарыстоўваюць і ў больніцах, і ў гатэлях, і ў цягніках».

На пытаньне «НН», ці не лабіруе «Беллегпрам» свае інтарэсы праз саўмін, сп.Нарышкін адказаў вельмі сьціпла: «Мы нічога не лабіруем. Канечне, калі спыталі пра нашыя меркаваньні, мы былі дзьвюма рукамі «за»... Хопіць насіць вопратку замежных грамадзян. Трэба мець нацыянальны гонар».

Мець гонар — гэта добра. Было б добра, каб яшчэ мелі чым ганарыцца.

Тацяна Гацура

Суд сёньня галаўнейшы

Пачалося высяленьне выдавецтва «Беларуская Энцыкляпэдыя».

Будынак на вул.Акадэмічнай, які заснавальнік выдавецтва Пятрусь Броўка ўзводзіў адмыслова для энцыкляпэдычнай работы, аддаюць Менскаму гарадзкому гаспадарчаму суду.

Выдавецтву прадракаюць хуткі скон: паўгоду таму ў паўтара разу скарацілася колькасьць рэдактараў — цяпер іх там менш за сотню на ўсе аддзелы. Гісторык Віталь Скалабан, які адрацаваў у выдавецтве 23 гады, ставіцца да чутак спакойна: «Усё мае свой пачатак і канец». Скалабан пачаў пісаць артыкулы для энцыкляпэдыі яшчэ студэнтам-тэрэжурсынкам Ленінградзкага дзяржаўнага ўнівэрсытэту; прывёў яго ў «БелЭн» Вадзім Круталевіч. «Самае галоўнае, — перакананы гісторык, — што выдавецтва пасьпела выдаць 18-томную «Беларускую энцыкляпэдыю». На жаль, гэта мала хто ацаніў належным чынам».

АВ

Для гарачых дзён

Чытачы «НН» прапанавалі вырабіць майкі (цішоткі) да стагодзьдзя газэты. Як паведамілі ініцыятары, папярэднія замовы прымаюцца на e-mail: zamova2006@tut.by. Пазначаць трэба імя, кантакт (мэйл ці тэлефон), колькасьць і памер. Каштаваць такая саколка будзе 15 тыс. рублёў.

У свой час

Эдвард
Вайніловіч
Магдалена
Радзівіл
Васіль Быкаў

ахвяравалі на «Нашу Ніву»

з пачатку 2006 году
газета атрымала
5000 ахвяраванняў
з усіх куткоў Беларусі.
Дзякуй!

Каб штотыдзень атрымліваць газэту, дасылайце адрасы і прыватныя ахвяраваньні

Каб гарантавана чытаць «Нашу Ніву» цяпер, калі «Саюздрукам» і «Белпошце» забаронена распаўсюджаць газэту:

1) Просім усіх ахвотных чытаць газэту паведамляць у Рэдакцыю свае адрасы і тэлефоны. Гэта можна зрабіць па тэлефоне, факсам, праз пошту ці электронную пошту.

Тэлефоны: (017) 284-73-29, (029) 260-78-32 (МТС), (029) 618-54-84
e-mail: dastauka@tut.by
паштовы адрас: а/с 537, 220050 Менск.

2) Просім кожную сям'ю чытачоў пералічваць на рахунак газэты ахвяраваньне з разьліку 6 000 рублёў на месяц. Гэтага будзе досыць для выхаду і дастаўкі газэты. У блянку банкаўскага паведамленьня ці паштовага пераказу, калі ласка, дакладна і разборліва пазначайце ваш адрас, у тым ліку паштовы індэкс і код пад'езду. Тыя, хто перакажа 18 000 рублёў за раз, забясьпечыць выхад газэты на тры месяцы. Хто ж мае магчымасьць пераказаць 36 000 рублёў адразу, забясьпечыць публікацыю «НН» адразу на паўгоду.

На які рахунак пералічаць грошы?

Ахвяраваньне можна перавесці ў любым аддзяленьні банку, на любой пошце. Улічыце, што пры пераказваньні грошай паштовым пераводам пошта спаганяе дадаткова 3%, а пры пераводзе грошай празь «Беларусбанк» працэнт не бяруць. На банкаўскай квітанцыі ў графе «Від плацяжа» трэба пазначыць: «Ахвяраваньне». У графе: «Атрымальнік плацяжа» трэба пісаць: «Мясцовы фонд выданьня газэты «Наша Ніва», УНП 101 115 521». У графе «Найменаваньне банку» трэба пісаць: «МГД ААТ «Белінвестбанк», вул.Калектарная, 11, Мінск, код 764». У графе «Рахунак атрымальніка» 3015 212 000 012. Пры перасылцы грошай па пошце тое самае трэба пісаць у рубрыках «Каму» і «Куды».

Шчыры дзякуй за ахвяраваньні

Але Г., Тамары Т., К.М., Людміле М., Галіне Т., Аўгену К., Эрнэсту Г., І.Ц., Жаньне П., Янку К., Ірыне З., В.Г., Іне К., Э.К., Ю.В., Тацяне К., Сьвятлане Б., Рэгіне Б., А.А., Л.І., Аляксандру С., Аляўціне В., Уладзімеру В., Барысу М., Д.К., В.П., В.Г., Р.Н., Віктару Д., С.О., Фёдару П., Валеру І., Л.К., Надзеі П., Міхаілу і Тацяне П., Х., Ларысе С., Рыгору Р., Эдуарду К., Паўлу Ч., Сьвятлане Ш., Г.З., В.В., Вікторыі М. зь Менску.

С.А., Міхаілу Г. зь Берасьця.
А.Д. зь Берасьцейскай вобласці.
Канстанціну С. зь Віцебску.
Віталю Ц. са Жлобіна.
Валеру Г., А.М., Марыі Б. з Гомелю.
Сяргею У. з Бабруйску.
Уладзіславу Х. зь Верхнядзьвінску.
Мікалаю Н. з Салігорску.
Ігару К., Зьмітру Ж. з Воршы.
Анатолію М. з Новалукомлю.
Аляксандру Ш. з Жодзіна.
Дзянісу Ч. з Мастоў.
Мікалаю В. з Пружанскага раёну.
Валянціне Р. з Рагачоўскага раёну.
Юр'ю П. з Магілёва.
Уладзімеру В., Г.К., Юр'ю Г. з Горадні.
Мікалаю Ч. з Наваполацку.
Мікалаю Н. з Барані.
Уладзімеру Д. з Мазыра.
Рэгіне Д. з Барысава.
Андрэю Д. зь Менскага раёну.
Мікалаю І. з Лунінецкага раёну.
А.А. з Полацку.
Сяргею Г., Валеру П. з Баранавічаў.

Ці трэба паўторна дасылаць адрасы ў Рэдакцыю?

Не, аднойчы даслаўшы, больш ня трэба (калі вы рэгулярна атрымліваеце газэту). Тады досыць не забывацца рэгулярна пералічаць ахвяраваньні.

Хто дасылаў ахвяраваньні, але не паведаміў адрасу

Прабачце, што газэта прыйшла вам запозьнена. Рэч у тым, што вы пераказалі ахвяраваньне, але не паведамілі Рэдакцыі адрасу адразу. Квіток ахвяраваньня трапляе да нас праз 5—10, а часам і больш дзён.

Просім падпісчыкаў

«НН»
разборліва пазначаць нумары кватэраў на паштовых скрынках.

Дзякуй!

Вельмі просім чытачоў, якія ад Новага году чытаюць «НН» у Інтэрнэце, а не на паперы, таксама дасылаць прыватныя ахвяраваньні з разьліку 6000 на месяц з пазнакай: «за Інтэрнэт». Бяз збору грошай газэце не захаваць якасьці.

Асобныя дзядзкі інсталювалі сабе крутую стралялку «Battlefield 2006» — і цешацца. Піша Аляксандар Класкоўскі.

Калі б улада хацела зрабіць нейкі мэсідж, намякнуць на магчымасьць грамадзкага дыялёгу дзеля абароны незалежнасьці, дык цяжка прыдумаць зручнейшую нагоду, чым як цырымонія адкрыцця «дыямэнта ведаў». У кантэксце разваг пра духоўную спадчыну, нацыянальны гонар, акурат бы й згадаць Скарыну, Каліноўскага, Багушэвіча, Купалу... Але мы пачулі, што сымбалі нашага народу — Ленін і Сталін. Вось і адказ тым, хто ўжо гатовы быў станавіцца ў шыхт з намэнклятурай дзеля абароны сувэрэнітэту ад хцівага Крамля. І хто параўноўваў айчыннага правадчыра з тым самым Сталіным — маўляў, як прыякло, дык і «бацька народаў» звярнуўся да гістарычных фігураў кшталту князя Аляксандра Неўскага. Аднак жа, бач ты, узвышэньнем князя Кастуся Астроскага ў нас пакуль што й ня пахне! Кіраўніцтву, бадай, не настолькі прыякло, як можна падумаць, беручы на веру наўрад ці спантанна вышкі інфармацыі пра «паніку ў вярхох». Любой дэфіцытнай каштоўнасьцю лёгка спэкуляваць. Тым болей — такой звышкаштоўнасьцю, як незалежнасьць краіны. Вось і спэкулююць.

Між тым аўтарытэтныя маскоўскія палітолягі сьведчаць, што плянаў восеньскага аб'яднальнага рэфэрэндуму ў Масквы й блізка няма. І робяць выснову, што ўсё гэта менскія піяраўскія штучкі. Каму выгадна лятэнтна падаграваць пытаньне пра пагрозу незалежнасьці? (Гэтай пагрозы нельга адмаўляць, але ж варта ацэньваць яе адэкватна.) Відавочна, што такія жарсьці ліюць ваду на млын тутэйшай улады. Для

Вайна ўсё сьпіша

яе тузаніна на газавай глебе сталася нагодай, каб надаць сабе гераічнасьці, падрыхтаваць абываталю да магчымага зацягваньня паясоў, трохі папалохаць Маскву, каб ня так задзірала цэны... Ды яшчэ й зьбіць з панталыку ўнутраных апанэнтаў! Прычым выглядае на тое, што частка апазыцыйных дзеячаў ахвотна падхоплівае гульню. І вось ужо зьбіраюць подпісы, каб іншыя лідэры «вялікай восемкі» ня ехалі ў Пецярбург да экспансіяніста Пуціна, пакуль не адражэцца ад плянаў паглыненьня Беларусі (лічы, саміт ужо тарпэдавалі!). Ці, адсунуўшы

ў бок астатні клопат, дзяўбуць Захаду, каб давёў крамлёўскаму гаспадару, што ў Беларусі, «краіне, дзе няма дэмакратычных працэдураў», ня можа быць і рэфэрэндуму, прызнаванага дэмакратычнымі дзяржавамі. А што, пры захаваньні працэдураў можна здаваць краіну? Бясконцае жангльваньне тэзімі пра дэмакратыю і незалежнасьць, мусіць, канчаткова забытала нашых змагароў... Зь іншага боку, аўтаматычны кансэнсус апазыцыі ў пытаньні пра сувэрэнітэт трохі маскуе той яе раскол, які набывае ўжо рысы

ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

сыстэмнага крызісу. Нарэшце, пераважна віртуальнае шчыраваньне апанэнтаў рэжыму на ніве абароны незалежнасьці нібыта апрывёры апраўдвае наступныя паразы на ўнутраным палітычным фронце. Напрыклад, на мясцовых выбарах. Маўляў, не да іх было: баранілі ж самае сьвятое!

Карацей, выглядае на тое, што ў розных лягерах карыстаецца папулярнасьцю адна й тая ж максыма: «Вайна ўсё сьпіша».

Хоць насамрэч некаторыя дарослыя дзядзькі проста інсталлявалі сабе стралілку «*Battlefield 2006*» (вольны пераклад: «Мачы імперыю!») — і цешацца.

«Абараняйце незалежнасьць у іншым месцы». Акцыя пратэсту ля расейскага пасольства ў Менску скончылася жорсткімі затрыманьнямі.

Восьмы цуд сьвету

Фэльтон Лёліка Ушкіна.

Інфармацыя з адкрыцця новага будынку Нацбібліятэкі выклікала жаданьне хутчэй паехаць на ст.м. «Усход», каб замовіць як мінімум тры кнігі.

1. «Расстрэльная каманда». «...пстрычка клявішы скіроўвае замову ў электронны мозак, які, выдаткаваўшы долю хвілі, — гэтак «Саўбелка» апісвае дзеяньне бібліятэчнага пэрпэртўм-мобіле, — аддае каманду аўтамату... Ледзь чуваць гул вазка, які плыве з-пад столі і сьведчыць аб тым, што замова выкананая... Вы бераце вашу кніжку і пагружаецеся ў сьвет новых ведаў...»

Цікава, як адрэагуе гэты цудоўны аўтамат, калі закінуць у яго замову кнігі «Расстрэльная каманда» або «Слуханьні ў Эўрапарлямэнце аб зьніклых у Беларусі». Мяркую, што той вазок адразу прыплыве з позвай — зьявіцца ў суд, каб адказаць паводле строгаьці закону за брыдкую ляянку ў жаночай прыбіральні бібліятэкі.

2. «Валодзя і гусі» Зоі Васкрасенскай. Усе выданьні. Ягоная фраза пра тое, што на працягу жыцьця ён сустрэкаў тры розныя трактоўкі інфармацыі аб кіраўніках СССР — спачатку праўда, потым 80 адсоткаў праўды і цяпер амаль тагальная хлусьня, — проста інтрыгуе.

Упэўнены: першай друкаванай крыніцай інфармацыі аб савецкіх правадых для АРЛ, як і для ўсіх савецкіх людзей, былі папулярныя маленькія апавяданьні кшталту кніжкі «Валодзя і гусі». На яе старонках будучы правадыр сьвєтнага пралетарыяту мужа абараняў кнігі, якія нёс ад сястры, ад атакі свойскага птаства. Цяжка ўявіць, што напрыканцы 90-х улюбёнаму

гаранту паправак у Канстытуцыю трапіла на вочы інтэрпрэтацыя таго апавяданьня, дзе захавалася толькі 80% праўды: Валодзя тут нёс не макулятуру, а, скажам, пустую

бутэльку з-пад піва «Синебрюховь» на пункт прыёму шклатары, якую намагаліся адабраць бамжы-канкурэнты. Нарэшце, зэніт інсьнуацыяў — сучасная інтэрпрэтацыя твору Васкрасенскай: ня гусі прычапіліся да Валодзі, а Вова да гусей. Усё таму, што сапраўднае прозьвішча яго бацькі — Панікоўскі.

3. «Эстэтычны слоўнік». «Алмаз», «алмаз», «алмаз»... Штохвіліны чулася зь «яшчыка» ў рэпартажах з адкрыцця кнігасховішча. Які алмаз? Архітэктурны цуд усе, каго прынамсі ведаю, называюць «чуна-чупс» або «стакан». Дажыліся — акрамя канфлікту палітычных забабонаў, беларусы блізкія да канфрантацыі эстэтычных густаў!

Каб не палярызоўваць грамадства яшчэ і ў гэтай сфэры — трэба будучыя архітэктурныя візытоўкі рэжыму будаваць зь відавочнай алегорыяй на нейкі прадмет, які падабаецца ўсёй нацыі. Напрыклад, тэлевізійная вежа ў форме вялікага пашпарта РБ з гадавой шэнгенскай візай і г.д. Інакш хочацца толькі маліцца, каб наступны шэдэўр бацькаўскай архітэктуры, спартовы комплекс Менск-Арэна, не выглядаў, як конусападобны будынак сьвєтла-карычневага колеру зь няяснымі формамі, які «Саўбелка», натуральна, абзаве «новай пірамідай Хэопса», а простыя людзі...

Ці трэба бараніць Лукашэнку ад Расеі

І чаму мы, быць можа, будзем яго бараніць. Піша ў «Gazecie Wyborczej» па прыездзе зь Беларусі **Леапольд Унгер**.

Лукашэнка як кіраўнік сувэрэннай Беларусі ў выпадку эканамічнай супольнасьці з Расеяй захоўвае ўладу без гаспадарчых стратаў, але як кіраўнік адной з расейскіх губэрняў губляе ўсё — і ўладу, і прывілеі. Можа, варта абараніць дыктатара? Калі ў сакавіку 1995-га Аляксандар Лукашэнка, прэзыдэнт Беларусі,

наведаў Брусэль, навязваючы свой першы кантакт з Захадам, найбольшае ўражаньне, як ён сам мне прызнаўся, на яго зрабіла сустрэча з каралём Бэльгіі. Прайшло 11 гадоў, у Бэльгіі ўжо іншы кароль, а Лукашэнка застаўся пры сваёй пасадзе, хоць з новым сувэрэнам сустрэцца ўжо ня можа, бо кіраўніку Беларусі забаронена ўяжджаць на тэрыторыю Эўразьвязу.

А мне забаронена ўяжджаць на тэрыторыю Расейскай Фэдэрацыі. Але не на тэрыторыю Беларусі. Адмыслоўцаў зь Менску гэта вельмі

дзівіла, бо яны перакананыя, што беларускія і расейскія службы працуюць сынхронна і што беларуская заходняя мяжа — гэта ўсё адно што расейская, таму ў сталіцу Беларусі мяне ўпусьціць ня мусілі. Такім чынам, мая прысутнасьць на арганізаванай Польскім інстытутам у Менску міжнароднай канфэрэнцыі, прысьвечанай стагодзьдзю зь дня нараджэньня ў Менску Ежы Гедройца, стала бяспрэчным доказам сувэрэннасьці Беларусі. Галоўны тэзіс маіх кулоарных сурзамоўцаў — «усё, што заўгодна,

Краіна бяспамятных

Палітычны прагматызм і «ідэю Айчыны» няможна ставіць вышэй за маральныя прынцыпы і «ідэю свабоды». Піша **Сяргей Сінькевіч** на сайце bellintellectuals.com.

Знаны палітоляг, аналітык, палітэхоляг, публіцыст, гісторык і літаратуразнаўца Аляксандар Фядута апублікаваў нядаўна дужа цікавы артыкул «Краіна глухіх. Айчына ў небясьпецы!» («НН», №22). Асноўная тэза гэтага твору даволі простая: *калі айчына ў небясьпецы, мы мусім забыцца пра ўсё, што было ў мінулым, і стаць пад адныя штандары з былымі апанэнтамі і ворагамі*. У гэтым разе маецца наўвеце наступнае: перад пагрозай небясьпекі аншлюсу Беларусі Расеяй нам (то бок апазыцыйнай частцы беларускага грамадства) прапаноўваецца стаць пад адны штандары разам з сп. Лукашэнкам. Тут праглядаецца прычына: «вораг майго ворага — мой сябра». У ім

няма нічога новага, што магло б прыцягнуць асобную ўвагу. Сам прынцып стары як сьвет, аднак цікавы той аргумэнт, які прапаноўвае знаны палітоляг і літаратуразнаўца. Дык што гэта за аргумэнт? Аналітык Фядута ў якасьці аргумэнту выбраў *гістарычную аналёгію...* з Сталіным. Маўляў, калі Гітлер напаў на сталінскі СССР, дык народ паўстаў на абарону ня Сталіна, а Айчыны. Разам з тым «бацька народаў» разумеў, што выйграць вайну, працягваючы бясконцы рэпрэсіі, немагчыма (такая сыстэма ня здольная процістаяць небясьпецы звонку), таму ён прытармазіў рэпрэсіўны махавік, даўшы людзям трохі свабоды і дазволіўшы ім быць больш ініцыятыўнымі і незалежнымі. Калі для будаўніцтва «камуністычнай будучыні» можна было цалкам здаволіцца страхам рэпрэсіяў, разбаўленым рэвалюцыйным энтузіязмам, то каб сабраць усе рэсурсы для процістаяньня вонкаваму агрэсару, гэтага было ўжо недастаткова. Патрэбны былі больш трывалыя падмуркі: культура,

гісторыя і рэлігія, то бок тое, што месціцца у сабе крыніцу жыцьцёвай энэргіі. Сталін узнавіў некаторыя нацыянальныя сымбалі, заклікаў на дапамогу яшчэ ня ўшчэнт зьнішчаную царкву і т.п. Фядута: *«Дарэчы, Сталін гэта зразумеў. У першыя дні паразаў ён і царкву вырашыў адрадыць, і ціск на культуру стаў трохі меншы. Так, не крытычна, — але ўсё-такі было»*. От і наш «бацька» таксама так зробіць, мяркуюе палітоляг і публіцыст Фядута: *«Давядзецца «ворагаў народу» выпускаць з турмаў і гэта, дазваляць газэты і сайты»*. «Бацька» разумее, што лепей даць трохі вальней уздыхнуць апазыцыі, дазволіць колькі сайтаў, чым ісьці на сьмяротную рызыку поўнай страты ўлады. Лёгіка падаецца бездакорнай. Аднак калі падумаць трохі болей часу, чым тое неабходна, каб дачытаць Фядутаў тэкст да канца, дык можна ўзгадаць, чым скончылася гісторыя пад назвай «ідет война народная, свяцённая война». Калі ў літаратуразнаўцы Фядуты ня ўсё ў парадку з

нават Лукашэнка, — лепш, чым Расея». Калі і ёсць згода на эвэнтуальную інтэграцыю сувэрэннай Беларусі ў сферу эканамічнага ўплыву Расеі (гэта вельмі добры бізнэс-праект), то ніводзін чалавек, з Лукашэнкам на чале, не пагаджаецца на «ўваход Расеі ў склад Расейскай Фэдэрацыі». Кожны, зразумела, з сваіх прычынаў. Лукашэнка як кіраўнік сувэрэннай Беларусі ў выпадку эканамічнай судружнасці з Расеяй захоўвае ўладу без гаспадарчых стратаў, але як кіраўнік адной з расейскіх губерняў губляе ўсё — і ўладу, і прывілеі. Для дэмакратычнай апазыцыі далучэнне Беларусі да расейскай дзяржавы азначае канец адраджэння свабоднай нацыянальнай свядомасці беларусаў, якія прагнуць дэмакратыі і незалежнасці, але паміж сабою дагэтуль размаўляюць збольшага па-расейску. Як ня трапіць у абдымкі да Пуціна, для якога, паводле меркавання маіх

суразмоўцаў, Беларусь ёсць апошнім даступным кавалкам постсавецкай тэрыторыі, пасля «страты» Украіны і Грузіі, а значыць, і апошнім, здабытым гвалтам ці газавым шантажом, шанцам рэканкісты — адбудовы імперыі? Перабольшваем? Чаму ж? Пуцін першы постсавецкі кіраўнік Расеі, які адкрыта прызнаў, што распад СССР — гэта «найвялікшая геапалітычная трагедыя XX стагоддзья».

Захад, жауць суразмоўцы, мусіць паставіцца да гэтага сур'ёзна. На думку дэмакратаў зь Менску, забараніць купцы беларускіх «намэнклятуршчыкаў» падарожнічаць у Эўропу ці заблякаваць іх заходнія (трэба прызнаць, умела схаваныя) рахункі — някепскі захад, але гэта несур'ёзна. Патрэбныя рашучыя крокі, і перадусім рэальныя эканамічныя санкцыі. Яны патрабуюць, каб заходнія краіны

вырашылі лёс прыгнечанай Беларусі на ўжо блізім спатканьні G7 (так у тэксце. — **Рэд.**) з Пуціным у Пецярбургу.

Ідэя, на першы погляд, лягічная, бо справа нібыта датычыць усяе Эўропы. Але гэта таксама несур'ёзна. Улада Пуціна сілкуецца паловай сусветных запасаў газу, і ён не расчуліцца, а адкажа спажыўцам свайго газу так, як і тым журналістам, што крытыкавалі ціск свабоды прэсы ў Расеі: «У мяне іншае меркаванне». Аляксандар Мілінкевіч, лідэр беларускай апазыцыі, параўнаў імперскія расейскія амбіцыі з аншлюсам, то бок з «ўваходам» Аўстрыі ў склад гітлераўскай Германскай імперыі ў 1938 годзе. Французы жауць, параўнаньне не заўсёды праўда. Гэта так, але яно тлумачыць, чаму ж мы, быць можа, будзем змушаныя бараніць Лукашэнку. Парадокс? Вядома. Гісторыя любіць парадоксы.

гістарычнай памяццю, то варта нагадаць, што як толькі Сталін зноў набыў пачуцьце сілы, то першай і галоўнай задачай стала знішчэнне свабоды, прыдбанай коштам такіх агромністых і часта бессэнсоўных ахвяраў, знішчэнне ледзь узноўленага пачуцьця ўласнае годнасці. Рэпрэсіўная машына мусіла была запрацаваць з новай сілай, каб адразу стала ясна, што ў доме адзін гаспадар, адзін «бацька народаў», адзін «бацька» і што вайна была выйграная толькі дзякуючы Яго ратнаму генію, Яго волі і Яго мудрасці.

У некаторым сэнсе можна сказаць, што і ў гісторыка Фядуты ёсць гістарычнае чуцьце. Яго аналёгія ў вышэйшай ступені дарэчная і дакладная. З кім жа яшчэ параўноўваць Лукашэнку, калі не са Сталіным?

Гістарычная амнэзія — хвароба, якая ўразіла нашае грамадства і якая мела фатальны наступствы для ледзь абазначанага дэмакратычнага развіцця Беларусі. Свабода, што літаральна звалілася зь неба, закружыла галаву шматлікім разумным і адораным людзям, да ліку каторых, бессумнеўна, належыць і Аляксандар Фядута. Аднак галавакружэнне стала прычынай таго, што была забытая адна

шаблённая ісыціна: свабода заўжды ёсць адказнасцю, а адказнасць непарыўна звязаная з маральнымі прынцыпамі, парушэнне каторых непазбежна прыводзіць да наступстваў, празь якія потым даводзіцца шкадаваць. Калі «палітычны прагматызм» (як гэта было ў 1994 годзе) ці «ідэя Айчыны» (як гэта бачым зараз) ставяцца вышэй маральных прынцыпаў — асобы як найвышэйшай каштоўнасці і звязаных зь ёю ідэяў свабоды, годнасці і гонару, — то становіцца мажлівай такая зьява, як сталінізм ва ўсіх ягоных варыянтах і мадыфікацыях.

Гісторыя не даруе памылак, асабліва памылак, звязаных з маральнай неразборлівасцю і кампрамісамі з уласным сумленнем. Цана, што плаціцца за гэтыя памылкі, — гэта чалавечыя жыцці, лёсы цэлых пакаленняў. Аўтарытарныя і таталітарныя тэндэнцыі заўсёды буйна квітнеюць на глебе страты гістарычнай памяці, занябаньня культурных каранёў і недахопу маральных і інтэлектуальных сілаў у якім-кольвек грамадстве. Таму даводзіцца, як гэта ні сумна, канстатаваць: складзены ў Беларусі рэжым у гэтым сэнсе цалкам заканамерны. Праблема

аўтарытарызму — гэта ў першую чаргу праблема гістарычнай і культурнай самасвядомасці і маральнай сталасці, і толькі ў другую — эканамічная, палітычная і г.д. Ці здолее Беларусь стаць на шлях дэмакратычнага эўрапейскага развіцця — залежыць ад таго, ці паднялося грамадства на неабходны ўзровень маральнай сьпеласці, ці знойдзе яно ў сабе сілы ўзнавіць перарваную на доўгія два стагоддзі «повязь часоў».

«НН» з радасцю друкуе ў газэце і на сайце www.nn.by чытацкія лісты, водгукі і меркаваньні. З прычыны вялікага аб'ёму пошты мы ня можам пацьвярджаць атрыманьне Вашых лістоў, ня можам і вяртаць неапублікаваныя матэрыялы. Рэдакцыя пакідае за сабой права рэдагаваць допісы. Лісты мусяць быць падпісаныя, з пазнакай адрасу. Вы можаце дасылаць іх поштай, электроннай поштай ці факсам.

Наш адрас:
а/с 537, 220050 Менск.
e-mail: nn@promedia.by.
Факс: (017) 284-73-29.

Тактыка падмяняе стратэгію

Удзел у мясцовых выбарах не павінен раз'ядноўваць апазыцыю і засланыць сабой акцыі грамадзянскага супраціву. Піша Юры Чавусаў.

Палітычныя партыі, што ўваходзяць у кааліцыю аб'яднаных дэмакратычных сілаў (АДС), актыўна ўключыліся ў працэс падрыхтоўкі да мясцовых выбараў. Выбары ў мясцовыя саветы папярэдне прызначаны на 14 студзеня 2007 г., то бок пачатак перадвыбарчай кампаніі прыпадае на кастрычнік 2006 г. **Агульнапрынятае меркаваньне, што апазыцыі варта браць удзел у гэтых выбарах.** Відавочна, што для партыйных структураў на месцах і для кіраўніцтва партый мясцовыя выбары могуць стаць выратавальным кругам, то бок рэальнай дзейнасьцю, якой можна будзе загрузіць актывістаў.

Гэта дазволіць скончыць перыяд нічоганерабленьня пасля прэзыдэнцкіх выбараў, калі апазыцыю вінавацілі ў тым, што яна ня мае далейшага стратэгічнага пляну прыходу да ўлады.

Аднак удзел у мясцовых выбарах ня можа быць асноўным элементом стратэгіі барацьбы за ўладу ў Беларусі. Уплыў мясцовых саветаў мізэрны, а кантроль выканаўчай улады за працэсам фармаваньня дэпутацкага корпусу абсалютны. Зьмена ўлады ня можа дасягацца работай у рамках выбараў у мясцовыя саветы. З улікам стратэгічнай задачы дэмак-

ратызацыі Беларусі мясцовыя выбары тут ня мэта, а сродак. **Удзел у мясцовых выбарах эфэктыўны толькі як частка шырэйшага праекту, які быў бы скіраваны на злом рэжыму ў Беларусі.** Паколькі на цяперашні момант такога шырокага праекту няма (дакладней, ёсьць розныя яго варыянты, аніводзін зь якіх не прымаецца ўсімі ў АДС як рэальны), тактычная задача ўдзелу ў мясцовых выбарах выходзіць на першы плян. Існуе небяспека таго, што ўдзел у мясцовых выбарах — загадзя сказаны на паразу — стане галоўнай задачай апазыцыі на бліжэйшы перыяд. Гэта найхутчэй прывядзе да вяртаньня стратэгіі электаральнай барацьбы. У выніку АДС згубіць тыя дасягненні, якіх апазыцыя дамаглася падчас прэзыдэнцкіх выбараў 2006 году.

У цяперашні час палітычныя структуры рыхтуюцца да вырашэньня тактычнай задачы свайго ўдзелу ў выбарах у мясцовыя саветы, але пры гэтым не дасягнута пагадненьня адносна агульнай стратэгіі дэмакратычнай кааліцыі. Гэта можа прывесці да таго, што другая кампанія ўдзелу ў мясцовых выбарах стане асноўнай задачай апазыцыі і сар-

ве першачарговыя пляны прыходу да ўлады ў краіне праз акцыі негвалтоўнага грамадзянскага супраціву. У гэтым кантэксце ўдзел у мясцовых выбарах павінен разглядацца выключна як частка шырэйшага праекту прыходу да ўлады. Менавіта распрацоўка такога праекту — зараз асноўная задача апазыцыі, а зусім не ўзгаднёны фармату ўдзелу ў мясцовых выбарах.

Мясцовыя выбары могуць стаць кропкай кансалідацыі апазыцыі.

Адначасова варта адзначыць, што па пытаньні ўдзелу ў мясцовых выбарах суб'екты дэмакратычнай міжпартыйнай кааліцыі ня маюць рэзкіх, неўлагоджаных супярэчнасьцяў. Пазыцыі розных суб'ектаў кааліцыі грунтуюцца на прынцыпе шырокага ўдзелу ў мясцовых выбарах, адначасова прызнаецца маніпуляцыйны (несвабодны і несправядлівы) характар гэтых выбараў. **Мэтай удзелу ў выбарах ня можа быць заяваньне найбольшай колькасці месцаў у мясцовых саветах, мэтай мусіць быць іншы палітычны эфэкт — гэта прызнаецца ўсімі.**

Такое становішча дазваляе меркаваць, што распрацоўка пляну ўдзелу ў выбарах у мясцовыя саветы, узгаднёны пазыцыі розных партый і рэгіянальных лідэраў стане фактарам, які дапаможа пераадолець існуючы зараз супярэчнасьці ў дэмакратычнай кааліцыі. **Мясцовыя выбары могуць стаць сродкам выха-**

ду кааліцыі з паслявыбарчага ўнутранага крызісу. Абмеркаваньне тактычнай праблематыкі з адыходам ад пытаньня захопу ўлады ў краіне і пытаньня пра лідэрства ў кааліцыі можа часова прыяднаць групоўкі, што супрацьстаяць у рамках АДС на плятформе ўзгодненай пазыцыі па другасным пытаньні мясцовых выбараў. Але адначасова гэта будзе азначаць падзенне аўтарытэту гэтай кааліцыі як палітычнага суб'екту, бо найхутчэй новы лідэр апазыцыі Мілінкевіч ня будзе актыўна ўцягнуты ў гэты працэс. Мясцовыя выбары дапамогуць падняць падсаваны аўтарытэт партыяў, што ўваходзяць у кааліцыю, але яшчэ больш зьменшаць аўтарытэт Мілінкевіча як прызнанага лідэра дэмакратычнай апазыцыі.

Хутчэй за ўсё, удзел у мясцовых выбарах без фармулёўкі адзінай стратэгіі АДС (альбо кампаніі «За Свабоду!») павысіць ролю палітычных партыяў, але стане крокам назад у параўнаньні з кампаніяй выбараў прэзыдэнта. Малаверагодна, што нават пад радыкальна палітызаванымі лезунгамі мясцовыя выбары дазваляць мабілізаваць насельніцтва. Мясцовыя выбары самі па сабе ня стануць каталізатарам грамадзянскіх пратэстаў і ня зьменяць палітычнай сытуацыі ў краіне. Але як частка адзінай праграмы дзеяньняў яны могуць стаць адным з крокаў па зьмяненні сытуацыі. Калі такой праграмы ня будзе, то з кам-

паніі па мясцовых выбарах апазыцыя выйдзе ня толькі па-ранейшаму раз'яднаная (альбо аб'яднаная толькі фармальна), але і без прызнанага адзінага лідэра, як было да папярэдняга Кангрэсу дэмакратычных сілаў. Гэта недапушчальна.

Застаюцца нявырашанымі некаторыя пытанні.

Такім чынам, АДС прынцыпова настроены браць удзел у мясцовых выбарах, байкот як варыянт пакуль не разглядаецца. Пры гэтым задача атрымання месцаў у саветах другасная; галоўнай задачай ёсць разгортванне інфармацыйнай кампаніі, праца з насельніцтвам. Але разам з супольнай згодай суб'ектаў АДС у прынцыповых пытаннях назіраецца шэраг разыходжаньняў у шэрагу тактычных аспектаў такога ўдзелу. У тым ліку гэта наступныя пытанні:

— адзін кандыдат альбо некалькі кандыдатаў ад АДС могуць балытавацца ў адной акрузе, што можа быць падставай для выбарчага байкоту ў канкрэтнай акрузе (зьняцьце кандыдата з ўласнай ініцыятывы) на знак пратэсту супраць фальсіфікацыяў;

— магчымасьць удзелу лідэраў партый у выбарах;

— фармулёўка адзінай праграмы кандыдатаў АДС: арыентацыя на мясцовыя праблемы, лякальная кампанія альбо арыентацыя на палітычныя праблемы, агульнаацыянальная кампанія;

— наколькі кампанія па выбарах у мясцовыя саветы мусіць быць працягам кампаніі дэмакратаў падчас прэзыдэнцкіх выбараў (выкарыстоўваньне ўжо існых брэндаў, лэзунгаў, праграмных прапановаў).

Па ўсіх гэтых пытаньнях існуе шырокі спектр думак як «за», так і «супраць». Цяпер яшчэ рана казаць пра цяперашнюю канцэпцыю ўдзелу АДС у мясцовых выбарах. Аднак існуюць два асноўныя падыходы да фар-

муляваньня такой канцэпцыі. Гэтыя два падыходы прэзэнтаваныя суб'ектамі АПП, (як найбольш незадаволенымі сваім месцам у мінулай кампаніі) з аднаго боку, і БНФ (як настроенымі на працяг кампаніі), з другога боку. Іншыя суб'екты кааліцыі хутчэй схільныя падтрымліваць пазыцыю АПП, арыентаваную на большае задавальненьне інтарэсаў партый, якія ўваходзяць у кааліцыю. Зь іншага боку, праект БНФ хутчэй за ўсё будзе карыстацца падтрымкай былога адзінага кандыдата А. Мілінкевіча і найбольш арыентаваны на ўключэньне мясцовых выбараў у агульнаацыянальную стратэгію дэлегітывацыі і дэстабілізацыі рэжыму Лукашэнкі.

Такім чынам, асноўныя рысы гэтых двух падыходаў:

— **«Праект БНФ»:** працяг палітычнай кампаніі, пачатай прэзыдэнцкімі выбарамі; структурная апора на абласныя выканаўчыя камітэты АДС (былыя рэгіянальныя штабы Мілінкевіча); ідэалагічная апора на кампанію «За Свабоду!»; арыентацыя на падрыхтоўку падчас мясцовых выбараў масавай кампаніі грамадзянскага дзеяньня з палітычнымі і сацыяльна-эканамічнымі патрабаваньнямі; вылучэньне ня менш за 165 кандыдатаў у абласныя і Менскі гарадзкі саветы праз збор ня менш чым 5000 подпісаў за кожнага прэтэндэнта і правядзеньне імі радыкальна палітызаванай кампаніі; зьняцьце з выбараў усіх кандыдатаў ад АДС з заклікам галасаваць супраць усіх, пры гэтым на ўзроўні раённых, месцячковых і сельскіх саветаў пытаньне пра зьняцьце кандыдата вырашаецца асобна. У цяперашнім выглядзе гэты праект гучыць даволі радыкальна і, канечне, ён будзе зьменены. Аднак ягонаў прынцыповай якасьцю

ёсць улучэньне мясцовых выбараў у кампанію па зьмене ўлады ў краіне, няхай нават стратэгія такой кампаніі пакуль незразумелая.

— **«Праект АПП»** не існуе ў якасьці асобнага дакумэнту, але асноўныя ягоныя рысы былі агучаныя прадстаўнікамі АПП на круглым stole Нацыянальнага камітэту АДС «Кампанія мясцовых выбараў і агульнаацыянальная кампанія за перамены» 13 чэрвеня 2006 г.: большая аўтаномія мясцовых структураў і саміх кандыдатаў; магчымасьць вылучэньня некалькіх кандыдатаў ад розных партыяў АДС у межах адной акругі; прыярытэт лякальнага складніка плятформы кандыдата над агульнаацыянальнай палітычнай кампаніяй; прыцягненьне да працы ў кампаніях новых людзей, што далучыліся да дэмакратаў падчас грамадзянскіх пратэстаў вясны 2006 году; правядзеньне напярэцьні мясцовых выбараў новага Кангрэсу дэмакратычных сілаў як дэманстрацыйнага мерапрыемства і акцыі па мабілізацыі. У рамках гэтай канцэпцыі дапускаецца магчымасьць атрымання асобнымі дэмакратамі дэпутацкага мандату. Прынцыповай якасьцю гэтага праекту ёсць ягонае пазыцыянаваньне як новага яднальнага праекту АДС, які павінен прыйсьці на зьмену дамоўленасьці часоў прэзыдэнцкіх выбараў.

Да пачатку чэрвеня канцэпцыя ўдзелу АДС у выбарах дэпутатаў мясцовых саветаў павінна быць прынятая органамі кааліцыі. Хутчэй за ўсё, будзе сынтэзаваны нейкі кампрамісны варыянт, паколькі прынцыповых неспрадавольных супярэчнасьцяў паміж праектамі з тэхнічнага гледзішча няма. Але ёсць супярэчнасьці палітычнага і стратэгічнага характару, і яны мо-

гуць перашкаджаць устойлівасьці такога кампрамісу. **У першую чаргу выклікае спрэчку пытаньне аб новым Кангрэсе дэмакратычных сілаў, аб пераглядзе рашэньняў папярэдняга Кангрэсу і вызначэньні статусу Мілінкевіча.** Скліканьне новага кангрэсу (нават у старым складзе з кааптацыяй новых палітычных суб'ектаў) — адна з стратэгічных задачаў АПП, а цяпер і ПКБ, а мясцовыя выбары могуць быць у гэтым сэнсе толькі нагодай для скліканьня Кангрэсу. Непазьбежным яблыккам разладу ў гэтым разе ізноў можа быць пытаньне аб статусе Мілінкевіча, які мае адносна высокі (пакуль што) рэйтынг падтрымкі і папулярнасьці сярод насельніцтва, але ня мае дакладнага становішча ў структуры міжпартыйнай кааліцыі.

Карацей, суб'екты кааліцыі маюць блізкія пазыцыі адносна самога ўдзелу ў мясцовых выбарах, але як толькі падчас дыскусіі заканчаюцца пытанні стратэгічнага характару — адразу ўсхваляюць антаганістычныя інтарэсы.

Магчыма, плятформай для выпрацоўкі кампраміснага варыянту стане канцэпцыя двухузроўневай кампаніі, якая прапануе існаваньне лякальных кааліцыяў. Яна можа быць рэалізаваная як у рамках прапановаў АПП, так і ў рамках канцэпцыі БНФ. У такім разе праводзіцца агульнаацыянальная палітызаваная кампанія, а на ўзроўні канкрэтнай акругі ідзе звычайная перадвыбарчая праца канкрэтнага дэпутата. У гэтым разе асноўнай сілай беспасрэдна ў працэсе саміх мясцовых выбараў становяцца лякальныя кааліцыі ў рэгіёнах, якія ўжо пачалі ўтварацца. Менавіта ў такім фармаце былі эфэктыўнымі дзеяньні дэмакратычных кандыдатаў падчас мясцовых выбараў 2003 году.

Вялікі кардынал

Ён дачакаўся ўсяго, акрамя
візиту папы ў Беларусь.

Калі кардынал Казімер Сьвэнтак уз-
началіў у 1991 г. Менска-Магілёўс-
кую архідыяцэзію, у сталіцы дзейні-
чаў толькі адзін касцёл — на Кальва-
рыі. Сёння толькі ў Менску 10 ка-
таліцкіх касцёлаў, а ў цэлай архіды-
яцэзіі — 96. Агулам у 4 дыяцэзіях Бе-
ларусі налічваецца 364 парафіі — да-
статкова, каб кожны дзень цягам году
наведваць новую.

Кардынал Сьвэнтак нарадзіўся ў
польскай шляхецкай сям’і (што моц-
на трымалася польскага патрыятыз-
му) у мястэчку Котвіч у Эстоніі.

У часе Першай сусветнай вайны
сям’я эвакуявалася ўглыб Расеі. Баць-
ка загінуў у 1921 г. у баёх за Вільню.
У 1922 г. сям’я пераехала ў Баранаві-
чы, дзе будучы святар скончыў мяс-

цовую гімназію. Пасля заканчэння
Вышэйшай духоўнай сямінарыі імя
Тамаша Аквінскага ў Пінску К.Сьвён-
так быў высьвечаны й стаў у 1939 г.
вікарыем у Пружанам.

У верасні 1939 г. ксяндза Казімера
арыштавалі як «польскага шпіёна» й
пасадзілі ў Берасьцейскую турму. Се-
дзячы ў камэры сьмяротнікаў, ён чуў,
як выводзілі на расстрэл вязьняў з су-
седніх камэраў. Яго ад сьмерці ўрата-
ваў фашыстоўскі напад на СССР —
Сьвэнтак вяртаецца да сваіх вернікаў
у Пружаны.

Прыход саветаў азначаў для Сьвён-
тка прынамсі турму. Ксёндз Казімер
гэта разумее, аднак усё адно застаўся
ў Беларусі, а ня ўцёк на Запад. Пры
канцы 1944 г. яго арыштавалі й пры-
судзілі да 10 гадоў пазбаўленьня волі
за «антысавецкую дзейнасьць».

Гэты крыжовы шлях Сьвэнтака быў
адзначаны спецыяльнай узнагародай

з рук папы Яна Паўла II «Сьведка
веры» («Fidei testis») у 2004 г. На пы-
таньне, як ён здолеў выжыць у ГУЛА-
гу, кардынал зазначае: «Такое ж пы-
таньне задаў мне афіцэр КГБ, калі я
выходзіў на свабоду. Я адказаў, што
жыцьцё сваё даручыў Госпаду, і Ён
мяне зьбярэ».

Дакумэнтальны фільм пра пэрыпэ-
тыі святарскага жыцьця «Пастыр.
Кардынал Казімер Сьвэнтак», зьняты
польскімі кінэматаграфістамі Паўлам
Вольданам і Станіславам Кролякам,
быў адзначаны Гран-пры на Міжна-
родным каталіцкім фэстывалі фільмаў
і мультымэдыя «Непакалянаў-2003».

Ён вярнуўся з сталінскіх лягераў у
1954 г. і асеў у Пінску, ператварыўшы
яго ў каталіцкі цэнтар Палесься. Тут,
у Пінску, яго сустрэў Караткевіч і кра-
нальна апісаў у сваім эсе «Званы ў
прадоньнях азёр».

У 1991 г. Сьвэнтак стаў арцыбіску-

Не сьпяшаймася перабольшваць

Асаблівае меркаваньне гісторыка **Анатоля Сідарэвіча**.

Вялікі кардынал. Так назвала «Наша Ніва» былога мэтрапаліта Менска-Магілёўскага Казімера Сьвэнтка. У параўнаньні з кім вялікі? Мы ня мелі нацыянальнай Рыма-Каталіцкай Царквы. Грэка-Каталіцкай — таксама. У дакладным значэньні гэтага слова нацыянальныя каталіцкія цэрквы ў Беларусі нарадзіліся на пачатку 1990-х гг. Калі ва Ўкраіне я магу параўнаць Ёсыфа Сьліпага з Андрэем Шаптыцкім, дык мэтрапаліта Сьвэнтка няма з кім параўноўваць.

Вялікі сам па сабе? Біскуп пакідае па сабе памяць або як аўтар, або як прапаведнік, або як сьвяты. Як аўтар багаслоўскіх, гістарычных ці іншых дасьледаваньняў і тэорыяў Казімер Сьвэнтка невядомы. Не ідзе пра яго слава і як пра казнадзея.

Ці сьвяты яго эмінінцыя, пакажа час. Падзвыжнікаў, сьведкаў веры Каталіцкая Царква мела ў СССР

шмат. Дастакова нагадаць адну дэталю зь біяграфіі кардынала: калі ксяндза Казімера Сьвэнтка везьлі *туды*, яго духаўніком быў яшчэ не кардынал, але ўжо галава нацыянальнай Царквы — Ёсыф Сьліпы, які заступіў на пасадзе самога Андрэя Шаптыцкага. Біскуп уваходзіць у гісторыю Царквы таксама як яе адміністратар, будаўнік.

Зраблю адступленьне. Калі пагартаць «ЛіМ» канца 1980-х — самага пачатку 1990-х гадоў, то недзе там можна знайсці артыкул, у якім я выказаў надзею і асьцярожную ўпэўненасьць, што ў нас, як і ў іншых краінах, будзе свая Рыма-Каталіцкая Царква са сваёй Канфэрэнцыяй біскупаў і нават са сваім кардыналам. Што дала мне падставу для такога надзеі і ўпэўненасьці? Мяняўся грамадзка-палітычны клімат. Ня думаю, што справа будовы і адбудовы Царквы ішла б значна горш ці значна лепш, калі б папа

Працяг на старонцы 24.

ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

Землякі пра біскупа Дзям'янку

Беларускі пісьменьнік Генрых Далідовіч скончыў адну з Антоніем Дзям'янкам школу. Толькі значна раней. Бацькі Генрыха Вацлававіча былі знаёмыя з сям'ёй Дзям'янкаў. Ад іх ён ведаў пра Антона як пра начытанага, разумнага хлопца: «Шмат чытаў, захапляўся літаратурай і гісторыяй, быў добра выхаваны малады чалавек». Рашэньне вывучыцца на сьвятара было не выпадковае (Дзям'янкi былі шчырыя каталікі) і было сустрэтае настаўнікамі без захаплення, аднак гэта не спыніла хлопца. «Ён меў моцны характар і волю да зьдзяйсненьня задуманага, і ні што яго не магло спыніць», — кажа Г. Далідовіч.

На сьвяткаваньні 140-годзьдзя Дзераўнянскай школы сп. Далідовіч меў магчымасьць некалькі гадзінаў паразмаўляць зь земляком. Размова, як кажа пісьменьнік, была прыемнай і ўтульнай: «Вельмі тактоўны, сьціплы чалавек. Бездакорна размаўляе па-беларуску. Як пісьменьнік, спадзяюся, што мы дачакаемся ад біскупа Дзям'янкi (на фота падчас урачыстасьцяў Божога Цела 16 чэрвеня ў сталяці) ня толькі рэлігійных твораў».

пам, у 1994-м — кардыналам. Першым кардыналам у Беларусі пасья 1798 г., пасья 196-гадовага перапынку. Біскупскае служэньне на чале Менска-Магілёўскай дыяцэзіі й Каталіцкай Царквы Сьвэнтка распачаў у веку 77 гадоў. У такія гады многія біскупы, згодна з Кодэксам кананічнага права (кан. 401, §1), першы раз падаюць Пантыфіку прашэньне аб адстаўцы. Ксёндз Казімер жа распачаў надзвычай актыўную дзейнасьць. Менавіта за часамі Сьвэнтка была адчыненая Міждыяцэзіяльная вышэйшая духоўная сэмінарыя ў Пінску (2001). Пры ім былі вызначаны меншыя базылікі ў Горадні, Будславе й Пінску (1991—1996), адбылася караная цудатворных абразоў Найсьвяцейшай Панны Марыі ў Берасьці, Лагішыне, Будславе й Горадні (1996—2005), а таксама ахвяраваны й асьвячоны папам абраз Імя Марыі Беззаганна Зачатай у катэдральным касцёле Менску (2005).

Адбудова касцельнага жыцьця ў Беларусі пры кардыналу Сьвэнтку азначылася й папаўненьнем сьпісу беларускіх сьвятых. 13 чэрвеня 1999 г. Ян Павал II бэатыфікаваў 11 бела-

рускіх мучанікаў, а 5 сакавіка 2000 г. — 11 сясьцёр-назарэянак з Наваградку.

Немалаважную ролю адыграў Касьцёл у гэтых гады і ў нацыянальным адраджэньні Беларусі. 5 ліпеня 1992 г. была створаная мэтрапалітальная камісія па перакладзе літургічных тэкстаў і рэлігійнай літаратуры на беларускую мову. Кардынал Сьвэнтка, паляк з паходжаньня, сказаў ксяндзам весці набажэнствы ў той мове, у якой хочучь вернікі. Дзякуючы гэтаму Касьцёл беларусізаваўся даволі імкліва. Дапамаглі гэтаму й друкаваныя выданьні: з 1994 г. выдаюцца часопісы «Дыялог», «Ave Maria», з 1995 г. — «Наша вера» і «Каталіцкія навіны».

Адной з сваіх заповітных мараў Сьвэнтка неаднакроць называў дачакацца візыту папы ў Беларусь. На жаль, пакуль ён узначальваў Касьцёл у Беларусі, гэтая мара так і ня зьдзейсьнілася: і Ян Павал II, і Бэнэдыкт XVI былі ў суседніх зь Беларусі краінах, але да нас так і не прыехалі праз супраціўленьне праваслаўнай царквы.

Аркадзь Шанскі

Запісаў Сямён Печанко

Не сьпяшайма ся перабольшваць

Працяг са старонкі 23.

ўзвёў на пасада мітрапаліта Менска-Магілёўскага не пралата Казімера Сьвёнтка, а ягонага ў пэўным сэнсе папярэдніка — адміністратара Менскай дыяцэзіі біскупа Тадэвуша Кандрусевіча. Але папа-паляк вырашыў паставіць на чале новаўтворанай мітраполіі паляка Сьвёнтка. На чале ж Гарадзенскай дыяцэзіі ён у тым самым 1991 годзе паставіў Аляксандра Кашкевіча, які паходзіць з падвіленскіх (скажам так) палякаў.

А цяпер цікавае пытаньне. Газэта піша, што кардынал Сьвёнтка беларусізаваў Царкву (Касьцёл панашаніўску).

Тады, у канцы 1980-х — самым пачатку 1990-х гадоў, вакол гэтага — беларусізацыі ці палянізацыі РКЦ у Беларусі — ішлі самыя зацятыя спрэчкі. Знаходзіліся разумнікі, якія заклікалі аддзяліць Царкву ў Беларусі ад Ватыкану. І ў тым, што, нягледзячы на масавыя накладкі польскамоўных малітоўнікаў, друкаваных у Польшчы кірыліцаю, нягледзячы на прапольскую агітацыю і вывешваньне польскіх нацыянальных сьцягоў у касьцёлах, нягледзячы на імпорт ксяндзоў з Польшчы, РКЦ у Беларусі ня стала філіяй Польскае Католіцкае Царквы, мала заслугі духавенства і біскупаў у прыватнасьці. У гэтым большая заслуга бальшавіцкае ўлады. Так, бальшавіцкае ўлады. Па вайне бальшавікі ўжо не адкрывалі польскіх школаў у Беларусі. Закрываючы касьцёлы, яны ліквідавалі другі важны інструмэнт палянізацыі нашага насельніцтва. За трыццаць-сорак гадоў там, дзе не было касьцёлаў, вырасла, лічы, два пакаленьні, якія ня ведалі польскае мовы. Калі ж ксяндзы пачалі ім прапаведаваць па-польску і раздаваць друкаваныя кірыліцаю малітоўнікі, выявілася, што маладое і сярэдняе пакаленьні ня толькі ня ведаюць, але і ня хочуць ведаць польскае мовы. Гэтак было не ў адной парафіі ў Заходняй Беларусі. А што казаць пра Ўсходнюю Беларусь? Некаторыя ксяндзы тутэйшага «разьліву» пачалі практыкаваць адну

мшу па-беларуску, а другую — па-польску. І яны пераканаліся, што па-польску моляцца толькі старыя, што польскамоўная Царква ў Беларусі ня мае будучыні.

Яшчэ адно адступленьне. Русіфікацыю бальшавікі праводзілі празь дзяржаўную структуру, а не празь Праваслаўную Царкву. РПЦ, калі насталі спрыяльныя ўмовы, сутыкнулася зь цікавым фактам. Я назваў гэтую зьяву «Маўклівая Царква». Езьдзячы ў Малкавічы Ганцавіцкага раёну і Ганцавічы, я бачыў ня толькі малалюднасьць у тамтэйшых цэрквах па нядзелях (а моладзі і мужчын у гэтай малалюднасьці яшчэ меней), але і тое, чаго не сустракаў у каталіцкіх храмах: народ, калі яму трэба сьпяваць, маўчыць. І, можа, зь пятага ці шостага разу я зразумеў прычыну гэтае праявы: народ не разумее мовы літургіі і не жадае яе вучыць. Я хацеў быў напісаць на гэтую тэму эсэ «Маўклівая Царква», але, дзякуй Богу, свечасова ўбачыў, што гэтую зьяву на прыкладзе родных Пружанаў апісала Раіса Жук-Грышкевіч.

Вось тут і параўноўвайце РПЦ з РКЦ. РКЦ свечасова перабудавалася, чым прывабіла не аднаго чалавека з праваслаўных сем'яў і нават этнічных расейцаў. Трэба сказаць, што былі ў нас і ксяндзы, якія хацелі ўвесці расейскамоўную службу, але нават тутэйшыя палякі і «палякі» палічылі гэтую ідэю бязглуздаю. РПЦ ж сваёй упартасьцю (артадаксальнасьцю гэта не назавеш) шмат людзей аддала і каталікам абодвух абрадаў, і пратэстантам, якія (гэта таксама факт) упарта праводзяць палітыку русіфікацыі вернікаў.

Такім чынам, мы робім выснову — заслуга мітрапаліта Сьвёнтка ў тым, што ён больш-менш рэальна ацаніў культурна-моўную сытуацыю ў Беларусі. Але беларусізацыя РКЦ не завершаная. У тых самых Ганцавічах я размаўляю зь Сідарэвічамі лацінскага абраду на чысьцюткай беларускай мове, але воль пераступаюць мае Сідарэвічы парог касьцёлу і пачынаюць гаварыць пацеры па-польску. Бо ксёндз —

паляк. Кажуць, Пінская міждыяцэзійная вышэйшая духоўная сэмінарыя імя сьвятога Тамаша Аквінскага, адноўленая клопатам кардынала, — цалкам беларуская ўстанова. Мо калі і ў Ганцавічы прыедзе ксёндз-беларус, і мае родзічы засьпяваюць у касьцёле Наведзінаў Найсьвяцейшае Дзевы Марыі па-беларуску?

Пра тое, што беларусізацыя Царквы не завершаная, сьведчыць гісторыя дыяцэзійнай Гарадзенскай духоўнай сэмінарыі, якую біскуп Аляксандар Кашкевіч ператварыў быў у цытадэль польскасьці. Помніцца, у 1996 годзе з гэтае сэмінарыі аднаго клерыка адлічылі «за беларускі нацыяналізм». Юнак паехаў у Польшчу, там вывучыўся, стаў

Заслуга мітрапаліта Сьвёнтка ў тым, што ён рэалістычна аценьваў сытуацыю ў Беларусі.

манахам, а сваімі артыкуламі здабыў вядомасьць у беларускіх інтэлектуальных колах. Цяпер ідзе пагудка, што манаху-«нацыяналісту» забаронена адпраўляць імяшу і ўдзяляць сьвятыя сакрамэнты на тэрыторыі ўсяе Беларусі...

І апошняе адступленьне. Некалі «Наша Ніва», пішучы пра пахаваньне Васіля Быкава, вынесла ў «шапку» словы «Большы за Коласа». Так была выкарыстана мая заўвага, што на пахаваньне Быкава прыйшло больш людзей, чым на пахаваньне Якуба Коласа. Аднак малады рэдактары і аўтары «НН» не ўлічылі, колькі жыхароў было ў Менску ў 1956 і 2003 г., якія магчымасьці мелі жыхары Пінску ці Астраўца дабрацца да Менску ў 1956 і ў 2003 г. Нарэшце, яны не ўлічылі таго, што Васіль Быкаў «вырас на плячах» Якуба Коласа.

Гэтым я хачу сказаць, што зьявы, падзеі і працэсы трэба разглядаць у канкрэтна-гістарычных абставінах. І ніколі ня трэба сьпяшацца з высновамі. Бацька Час і маці Гісторыя могуць з нас пасьмяяцца.

Анатоль Сідарэвіч

Сьвята Божага Цела

16 чэрвеня, на сьвята Найсьвяцейшага Цела і Крыві Хрыста, галоўным праспэтам сталіцы прайшлі сотні католікаў з крыжамі й харугвамі. Урачыстасьць пачалася а 9-й набажэнствам ля касцёлу Сьв.Роха. Пасьля працэсія выйшла на праспэкт Скарыны і тратурамі скіравалася да Кастрычніцкай плошчы. Там адбылася супольная малітва. Пасьля рушылі да касцёлу Сьв.Сымона і Алены. Заключная станцыя адбылася каля Катэдры на плошчы Свабоды.

ПАВАЛ СЕВЯРЫНЕЦ

Адкрыцьцё шляхціца Завальні

Павал Севярынец — у 1998—2004 лідэр незарэгістраванага «Маладога фронту». Асуджаны за арганізацыю акцыяў пратэсту пасля рэфэрэндуму 2004 году. Цяпер у высылцы ў Малым Сітне, на поўначы Полаччыны.

«Пэўна ж, пра гэты край Баршчэўскі ў «Шляхціцы Завальні» піша?» — запыталі менчукі, прыяжджаючы ў Сітна. Менавіта. Ды, шчыра сказаць, да часу мяне гэта абыходзіла: прачытаўшы «Шляхціца...» яшчэ калісьці ў школе, лічыў, што казачны трымценьнік XIX стагодзьдзя — не чытво для сучаснага хрысьціяніна.

Але, калі томік Баршчэўскага прынёс мне Робэрт Багарад (той самы, які слухае радыё «Свабода» з пачатку вяшчаньня) і паказаў, што тут тройчы згадваецца Сітна, мне чыста дзеля ветлівасьці давялося перагарнуць колькі старонак. І мой колішні стэрэатып як прыпчатала: «...Вось да чаго даводзіць п'янства і зухаватасьць бязбожная!»

З фантастычнага аповеду яўна патыхала сіценскай рэальнасьцю. Пачаў перачытваць — і перада мной раптоўна адкрылася добра вывучаная за дзесяць апошніх месяцаў карціна. Настрой тутэйшага насельніка, гэтак выяўна перададзены Баршчэўскім, і праз 150 гадоў застаўся той самы: «Жыхары гэтага краю, а менавіта Полацкага, Невельскага ды Себескага павету, спрадвеку пакутуючы, зусім зьмяніліся характарам: на іх тварах заўсёды адбіты нейкі смутак і змрочная задумлівасьць.

У іх фантазіях увесь час блукаюць нядобрыя духі, якія служаць злым панам, чараўнікам і ўсім непрыяцелям простага люду». Адрозьніваючы пазнаеш зямлю, зь якой 1000 гадоў таму пачалася Беларусь і якая ўяўляе цяпер сабою цьмянае дно. І, прыгледзеўшыся — а людцы мае! — бачыш, бачыш тых самых пачвараў, якія насялялі старонкі «Шляхціца Завальні». *Лесавікі*, п'яныя дык страшнейшыя за фінскіх монстраў з «Эўравізіі»; *кабеты-інсэкты*, зморшчаныя ад злосьці й «максімкі», якія прагудуць вам вушы пра «нашага прэзыдэнта»; *карузьлікі*, дзеці алькаголікаў, што днёмі корпаюцца на сьметніках, ганяюць па вёсцы жывёлу ды птаства й праводзяць мінака дзікаватым позіркам; *лёкаі*, што сябруюць з нячыстым (дзесьці ў мясцовых уладных структурах) і маюць праз гэта падазронае багацьце...

Тады, у часы пана Завальні, уся грамада нячыстай сілы хаця й панавала над краем, але адступала перад воляю пабожнага: «У нас яшчэ, дзякуй Богу, шануюць сьвятую веру, а д'ябал ад крыжа й малітвы ўцякае». А цяпер ужо не шануюць. «Бог ёсьць, толькі мы ў Яго ня верым...» Быццам *Плачка*, блукае багамолка, упрошвае сельсавет ды

ХРОНІКА РЭПРЭСІЙ І СУПРАЦІВУ 14 – 21 ЧЭРВЕНЯ

Моладзевая галадоўка

12 чэрвеня да моладзевай галадоўкі далучыўся дэпутат Мастоўскага райсавету **Алесь Зарамбюк**.

13 чэрвеня менскіх удзельнікаў галадоўкі і іх паплечнікаў **Зьмітра Дашкевіча**, **Артура Фінкевіча**, **Зьмітра Хведарука**, **Аляксея Янушэўскага**, **Віктара Янчурэвіча**, **Антаніну Вежнявец**, **Алесь Папльку** затрымалі на вуліцы, абвінаваціўшы ў распаўсюдзе ўлёткаў. На Дашкевіча й Хведарука склалі пратаколы за распаўсюд друкаванай прадукцыі без вядомых зьвестак.

Стан здароўя Дашкевіча істотна пагоршыўся 15 чэрвеня. У гэты дзень спынілі галадоўку 13 удзельнікаў пачаў Менскам. У Менску працягнулі галадоўку **З. Дашкевіч**, **Сяржук Дашкевіч**, **Юлія Балонкіна**, **Ірына Завадзкая**, **Любоў Цітова**, **Алесь Карневіч** (усе з Менску), **Валер Мацкевіч** (з Бабруйска), **А. Паплька** (з Магілёва), **Наста Азарка** (з Нясвіжу), у Мастоў — **А. Зарамбюк**.

16 чэрвеня шпіталізаваная **Н. Азарка**, якая страціла прытомнасьць. 17 чэрвеня было вырашана спыніць эстафэтную галадоўку, якая доўжылася 20 дзён.

18 чэрвеня на чыгуначным вакзале Менску міліцыянтаты затрымалі каля 20 удзельнікаў флэш-мобу ў падтрымку галадоўнікаў. Іншыя удзельнікі акцыі перанеслі моб на станцыю «Інстытут культуры».

Віцебскі БУНТ

17 чэрвеня падчас распаўсюду ўлёткаў з заклікам да негвалтоўнага супраціву затрыманыя актывісты новаўсталяў групы «Бунт» **Кацярына Казак**, **Алена Казак**, **Аляксей Панасік**, **Дзяніс Дзянісаў**, **Тацяна Елавая**, **Іван Сьпірын**, **Вераніка Носань**. Затрыманых трымалі да паўночы ў пастарунку (выпусцілі толькі Дзянісава). Сьпірыну выставілі абвінавачаньні ў непадпарадкаваньні супрацоўнікам міліцыі (ён спрабаваў зьбегчы пры затрыманьні), астатніх уначы вывезьлі ў Воршу й пасадзілі ў менскую электрычку, бо — жыхары Менску. 19 чэрвеня Сьпірыну прысудзілі 15 сутак арышту.

Некалькі актывістаў засталіся ў Віцебску чакаць суду над Сьпірыным. Позна ўвечары трох зь іх — **Тацяну Дзядок**, **Ільлю Шыманскага** і **Міхаіла Шубача** затрымалі, калі яны пайшлі ў краму купляць прадукты на вячэрю. Іх пратрымалі 3 гадзіны ў аддзеле міліцыі Віцебскага раёну й адпусцілі без пратаколу.

Пасьля паўночы ў арандаваную актыві-

стамі кватэру ўварваліся міліцыянты і, заняўшы, што суседзі скардзяцца на шум, пачалі аглядаць асабістыя рэчы прысутных. Пад гаўбцом знайшлі пакет з улёткамі, прыпісалі яго **Мікіту Абраменку** й забралі хлопца для складаньня пратаколу. Чакаючы сьябра, моладзь сьпісала 10 старонак «Кнігі скаргаў і прапановаў» пратэстамі супраць несправядлівых дзеяньняў міліцыянтаў. Абраменку адпусцілі, але за гэты час у пастарунак прывезьлі **І. Бурыкіна** і **Яўгена Папковіча**, якіх затрымалі за наляўнасьць балёнчыкаў з фарбай: напярэдадні ўначы ў Віцебску зьявіліся графіці «Бунт».

18 чэрвеня на адной з асьвятляльных вежаў летняга амфітэатру **Крысьціна Шацікава** ўзьняла нацыянальны сьцяг. Міліцыянты здымалі яе некалькі гадзінаў, выклікаўшы для гэтага нават 3 машыны МНС. Шацікава пацярпела падчас здыманьня, у пастарунку ёй стала дрэнна, і міліцыянты завезьлі яе сьпяраша ў шпіталь хуткай дапамогі, а потым у абласную клініку.

Зьняты й скінуты міліцыянтам сьцяг падняла **Тацяна Севярынец**, маці палітвязьня Паўла Севярынца, якая выпадкова апы-

Полацка-Глыбоцкую япархію пабудаваць тут царкву... Марна. І вось паўстаюць у Сітне страшыдлы куды жаклівейшыя, што й ня сьніліся сучасьнікам Завальні.

Драпежны *Леспрамгас*, які, быццам агромністы караед, выгрызае лепшыя полацкія лясы гектарамі, пакідаючы толькі скалечаныя тралёвачнымі гусеніцамі й вываратнямі пусткі.

Гіганцкая *Чорная Мытня*, што аблытала шчупалкамі ўсе тутэйшыя дарогі, распладзіла зграі ваўкалакаў у пагонах ды начамі, аж стогн стаіць, высмоктвае зь беларускай зямлі ўсе скарбы.

Жудасны *Палігон*, які разарыў ды працяў жалезьзем і танкавымі дырэктрысамі цэлы павет і, нібыта дракон, час ад часу прачынаецца з пачварнымі сутаргамі й грымотамі й зарывам да небакраю.

Крэпасць Івана Жахлівага, даўно спаленая, але няўмольнай зданьню прысутная ў сьвядомасьці кожнага вяскоўца, каб вартаваць рабства паняволенай краіны.

Нарэшце, *Максімка*, агнявы дух, існы амаль у кожнай сіценскай хаце, які кідае людзей у эпілепсію, прымушае іх дурэць, біцца адно з адным і накладаць на сябе рукі.

Сядзіш у інтэрнаце цёмнымі вечарамі, быццам сам Завальня ў сядзібе, штодня прымаеш усё новых падарожных — вяскоўцаў, «хімікаў», прыезджых папалечнікаў, чуеш усё новыя й новыя страшныя гісторыі — і думаеш рыхтык словамі з Баршчэўскага: «Ня сьпіць злы дух, усюды шкодзіць людзям і заўсёды сябрае з тымі, хто забывае пра бліжніх сваіх».

У наш век вампірскіх жудзікаў, бэтмэнаў і гары потэраў сэнс кнігі Баршчэўскага звычайна зводзяць да аднаго сумнеўнага аргумэнту — маўляў, нашая беларуская мазгаўня здольная спараджаць жахі ня горшыя, чым у Хічкока ці Кастанэды. Між тым, у адрозьненне ад згаданага *псыхадэлу*, кожная (кожная!) гісторыя Баршчэўскага завяршаецца настойлівай і трапнай маральлю: самая жаклівая нечысьць, што плодзіцца ад бязбожжа, страху ды бяспамяцтва, перамагаецца Боскай верай і любоўю ў тваім уласным сэрцы. Як напісана ў Бібліі: «Упакорцеся Богу, успраціўцеся д'яблу — і ён уцячэ ад вас» (Якава 4:7).

Заклучныя словы Завальні да Янкі — запавет кожнаму вандроўнаму беларусу, які раптам апынуўся пасярод пачвараў. «Ідзі ў сьвет, шукай сабе долі, любі Бога, бліжняга і праўду. Воля Творцы цябе не пакіне. Калі спаткаеш дзесьці там шчаслівейшых ад нас людзей, не забывай пра пакуты сваіх землякоў. Няхай твая малітва да Бога лучыцца зь іх малітвамі. Можна, калі-небудзь і нашыя дзікія пушчы й лясы загучаць весельсю. Бог магутны й міласэрны».

У Боскасьці й беларускасьці апошнія стагодзьдзі было багата сьмяротных ворагаў. Але калі не дранцьвец перад імі, не палохацца, не хавацца ў бульбу — раптам адкрыеш, што ўсе гэтыя пачвары народжаныя сном нашага ж розуму. І пераканасься: каб скончыць валадарства нечысьці на нашай зямлі, нам патрэбна проста *нацыянальнае абуджэньне*.

в.Малое Сітна

Заклучныя словы шляхціца Завальні — запавет кожнаму беларусу.

ХРОНІКА РЭПРЭСІЙ І СУПРАЦІВУ 14 – 21 ЧЭРВЕНЯ

нулася побач. За гэта міліцыянты зьвінавацілі яе ў тым, што хацела зьнішчыць важныя рэчавыя доказы. Жанчыну разам з Шацікавай і фотакарэспандэнтам недзяржаўнай газэты «Віцебскі кур'ер-М» **Сержуком Серабром** (ён фатаграфаваньне ўсе падзеі) завезьлі ў Кастрычніцкі РУУС Віцебску. С.Серабра зьвінавацілі ў хуліганстве й прысудзілі штраф у 0,5 б.в. Фатаздымкі ў памяці ягонага фотаапарату былі сьцёртыя міліцыянтамі.

19 чэрвеня К.Шацікаву за «несанкцыяваны пікет», хуліганства ў грамадзкім месцы і непадпарадкаваньне работнікам міліцыі судзьдзя Кастрычніцкага суду Валянціна Міхасёва аштрафавала на 150 б.в., пасля чаго асуджаную зноў павезьлі ў РУУС па «зноў адкрытых акалічнасьцяў справы». Яе завезьлі на псыхіятрычную экспэртызю, потым дапыталі, а 20 чэрвеня вывезьлі ў Воршу й пасадылі ў менскую электрычку. У Чыгуначным судзе Віцебску ў гэты ж час **Сяргея Шабанава** і Я.Папковіча асудзілі на 1 б.в. кожнага за «дробнае хуліганства», а І.Бурыкіна прызначылі невінаватым, але пасля суду таксама затрымалі. Разам зь імі затрымалі й Дз.Дзянісава, які прысутнічаў на судзе.

8 чэрвеня

Берасьцейскі абласны суд адмяніў пастанову суду Ленінскага раёну Берасьця пра пакараньне на 1 базавую велічыню за нецэнзурную ляянку **Зьмітра Шыманскага**, які кіраваў абласным штабам Мілінкевіча на прэзыдэнцкіх выбарах. Справа накіраваная на паўторны разгляд.

Карэспандэнту недзяржаўнай газэты «Вечерний Гомель» **Тацяну Якіменку** не пусьцілі на кірмаш вакансій для моладзі і студэнтаў на час летніх вакацыяў, якую ладзіў Гомельскі рэгіянальны цэнтар заняцкасьці насельніцтва.

11 чэрвеня

У Менску пасьяла флэш-мобу ў памяць намётнага мястэчка затрыманьня **Аляксея Казулін** і **Івана Бурыкіна**, а таксама **Сяргея Пульша**.

12 чэрвеня

На старшага ўчастковага інспэктара міліцыі Першамайскага РУУС Віцебску І.Шаблова пачалі дысцыплінарную справу за незаконнае затрыманьне падчас выбарчай кампаніі **Валер'я Шчукіна**.

15 работнікаў магілёўскага ТАА СП «Белвіяль», чальцоў **прафсаюзу РЭП**, выйгралі працэс у адміністрацыі прадпрыемства за затрымку заробку: ім заплацяць больш за 10 млн руб.

13 чэрвеня

Гомельскі суд Цэнтральнага раёну вынес папярэджаньне **Зьмітру Жалезьнічэнку**, студэнту ўнівэрсытэту імя Скарыны, за карыстаньне нацыянальным сьцягам падчас футбольнага матчу 16 траўня.

Маладзевану актывісту **Эдуарду Зелянку** з Жлобіна выставілі крымінальнае абвінавачаньне: яго зьвінавацілі ў дзейнасьці ад імя незарэгістраванай арганізацыі «Малады фронт». З хлопца ўзялі падпіску пра нявыезд.

Палітвязень **Аляксандар Казулін** зьвярнуўся з адкрытым лістом да генпракурора Пятра Міклашэвіча, дзе гаворыць, што на яго завялі справу на загад «зверху» і расьсьледуюць неаб'ектыўна.

14 чэрвеня

Стала вядома, што актывістку «Моладзі БНФ» **Святлану Сыцеганцаву**, пераможцу Рэспубліканскага конкурсу духоўных і ўдарных інструмэнтаў, ступэндэнтку спэцыяльнага Фонду па падтрымцы таленавітай моладзі пры прэзыдэнту Беларусі, выключылі з каледжу імя Ахрэмычыка за актывісткую палітычную дзейнасьць.

Былы галоўны рэдактар ваўкавыскай «Местной газеты» **Андрэй Шантаровіч** папрасіў у Хар-

Працяг на старонцы 28.

Працяг са старонкі 27.

каўскай абласной адміністрацыі палітычнага прытулку ва Украіне.

У Салігорску падчас перформансу «Набудзь соль — памажы «Белкалію» 14 чэрвеня затрымалі моладзевых актывістаў **Аляксея Валабуева** і непаўналетніх **Івана і Ільію Шылаў**. Непаўналетніх неўзабаве адпусцілі, а Валабуева звычайна і ў хуліганстве й наступнага дня асудзілі на 30 б.в. штрафу. 15 чэрвеня непаўналетнія **Іван Шыла і Яўген Мядзведзеў** сталі насупраць суду з плякатам «Свабоду Валабуеву»: пры затрыманні іх збілі так, што Мядзведзева давялося везці ў больніцу. На І.Шылу склалі пратакол за арганізацыю несанкцыяванага мерапрыемства.

15 чэрвеня

Артура Фінькевіча, асуджанага на 2 гады «хіміі», выклікалі ў аддзел выканання пакаранняў Заходзкага раёну Менску й загадалі прыйсці яшчэ раз 22 чэрвеня: яму мусяць назваць месца адбывання пакарання.

Палітвязьня **Сяргея Скрабца** ў папраўчай каленіі «Віцьба-3» упершыню наведаль сваякі.

У **Магілёўскім габрэйскім дзіцячым садку** прыбралі юдэйскую сымболіку (мэнору і зорку Давіда) пасля таго, як пракурор звычайна выхавальцу **Людмілу Ізаксон-Балатоўскую** ў парушэнні рэлігійнага заканадаўства краіны.

У Берасьці за распаўсюд брашуры «Судова-прававая рэформа. Беларусь: дарога ў будучыню» затрыманы актывіст АГП **Сьцяпан Навасяльчан**, на яго склалі пратакол за распаўсюд літаратуры «антыдзяржаўнага зместу». У гэты ж дзень Навасяльчана і актывістку БСДП(Г) **Ганну Канюс** не пусцілі на сясію Берасцейскага гарсавету, дзе абмяркоўвалася праца мясцовага «Водаканалу».

Участковыя міліцыянт Пятро Завадзі і супрацоўнік КДБ Станіслаў Гаршкоў правялі «размову» з супрацоўнікамі незарэгістраванай групы «Вольны горад» **Сяргеем Няроўным і Мікалаем Гердзіем**: журналісты збіралі ў в.Веранейкі (Чэрыкаўскі раён) матэрыял для артыкулу пра аграгарадкі.

Недзяржаўная газета «**Віцебскі кур'ер-М**» атрымала ліст ад намесніцы міністра інфармацыі Ліліі Ананіч: чыноўніца патрабуе «даць тлумачэнні наконт падставаў» для публікацыі артыкула «Віцязь» міма касы» пра карупцыю ва УП «Віцязь». Выявілася, што кіраўніцтва заводу напісала ліст у Мініфармацыі, дзе пацвердзіла праўдзівасць прыведзеных звестак, але зацкавалася крыніцай інфармацыі газеты.

Прадпрыемальніца **Мікаіла Аўтуховіча** не прывезлі з турмы на працяг суду ні 15, ні 16 чэрвеня: у яго панізіўся ціск, і яму паставілі

кропельніцу.

У Менску затрымалі каля 20 удзельнікаў флэш-мобу «Ідэяльных грамадзян». Сярод затрыманых фатограф «НН» **Андрэй Лянкевіч**, **Дзегцяроў**, **Бахун**, **Чабан**, **Грузіна**, **Вітко**, **Цітова**, **Марына Вашкевіч**, **Алена Скрыпнік**, **Юлія Балонкіна**.

Пракуратура і суд Гомельскай вобласці пакінулі бяз зьменаў пастанову суду Чыгуначнага раёну Гомелю, паводле якой **Уладзімера Кацору** ў красавіку арыштавалі на 10 сутак перад Чарнобыльскім шляхам.

ГА «Магілёўскі праваабарончы цэнтар» атрымала ліст ад Магілёўскага абласнога ўпраўлення юстыцыі: чыноўнікі патрабуюць, каб са статуту арганізацыі прыбралі пункт, што аб'яднанне забяспечвае абарону правоў грамадзянаў у судах, органах дзяржаўнай улады й грамадзкіх арганізацыях.

Канстанцін Сіўчык, брат Вячаслава Сіўчыка, атрымаў афіцыйны адказ на скаргу ў пракуратуру на конт незаконнага затрымання іх маці, 70-гадовай пэнсіянэркі **Галіны Сіўчык** 23 сакавіка падчас спорбы пранесці ежу ў намэтавае мястэчка. Адказ прыйшоў з ГУУС Менгарвыканкаму за подпісам в.а. камандзіра ПМСН падпалкоўніка міліцыі **В.Сурнова**: міліцыянт паведаміў, што ягоныя падначаленыя дзейнічалі правамерна.

16 чэрвеня

Вывучэнне справы актывістаў арганізацыі незалежных назіральнікаў «Партнэрства» **Эніры Браніцкай**, **Мікалая Астрэйкі**, **Цімоха Дранчука**, **Аляксандра Шалайкі** працягнутае яшчэ на 1 месяц.

У Жодзіне падчас флэш-мобу «Прамень Свабоды» (сонечныя зайчыкі ў вокны гарвыканкаму) затрыманыя моладзевыя актывісты **Сяжук Гудзілін**, **Павал Каранюхін** і **Дзяніс Чэркас**. Міліцыянты ня ведалі, як аформіць затрыманых, і праз 20 хвілін адпусцілі з пастарунку.

Падчас жорстка разгананай акцыі каля расейскага пасольства затрыманыя **Міхаіл Кандрашоў**, **Вольга Кустава**, **Сяргей Ласы**, **Аляксеі Ляўковіч**, **Натальля Вушко**, **Андрэй Кузьмінскі**, **Руслан Мацьвееў**, **Іван Бурыкін**, **Зьміцер Хведарук**, **Павал Давідовіч**, **Арсень Цэдрык**, **А.Альфіяровіч**, **С.Барысевіч**, **В.Локаў**, **Зьміцер Кучынскі**, **Любоў Кучынская**, **Зьміцер Бародка**, **Кірыла Папонаў**, **В.Саларук**, **Міхаіл Шубач**, **Ірына Завадзкая**, **Валер Янкоўскі**, **Крысьціна Шацікава**, **Раман Шарфановіч**, **В.Грыгор'еў**, **Алесь Каліта**, **Андрэй Чапалевіч**, **Аляксандар Курбацкі**, **Міхаіл Шучанкоў**, **Юлія Гарачка**, **Настася Чаранкова**, **Людміла Маёрава**, **Алесь Уласенка**, **Іван Шаблінскі**, **Павал Вараб'еў**,

У ноч з аўторка на сераду салігорская моладзь вывесіла беларускі сьцяг над гарвыканкамам.

15-мэтровая расьцяжка супраць знаходжання замежных вайсковых базаў з'явілася 17 чэрвеня на мосьце над праспэктам Пушкіна ў Менску.

Андрэй Бабіцкі, **Даніла Барысевіч**, **Іван Шутко**, **Уладзь Петрушэнка**, **Уладзімер Міхалькоў**, **Аляксандар Саурцкі**, **Алег Убожанка**, **Ганна Камкар**, **Юльян Гайдук**, **Ціна Пальніцкая**, **Павал Юхневіч**, **Віка Сахарук**, **Аляксандар Турко**. Да зьбітай пры затрыманні Л.Кучынскай супрацоўнікі Цэнтральнага РУУС Менску адмовіліся выклікаць «хуткую».

У Магілёве падчас флэш-мобу ў Дзень салідарнасці затрыманы актывіст ПБНФ **Рыгор Кастусёў**, актывісты АГП **Сяргей Стральцоў** і **Ірына Качарова**, а таксама моладзевыя актывісты **Кацярына Ільліна** і **Натальля Падольская**, пасля акцыі — актывіст БСДП(Г) **Павал Вусаў** і **Марына Цьвяткова**. На ўсіх склалі пратаколы за засмечванне грамадзкага месца.

Канстанцін Дзенісеня зь Белаазёрску атрымаў поштай паведамленне, што 6 чэрвеня яму прысудзілі штраф у 5 б.в. за распаўсюд «друкаваных выданняў, вырабле-

ных з парушэннем вызначанага парадку» 10 сакавіка.

Участковы Аляксандар Бойка наведваў у Кобрыні актывіста ПБНФ **Алесь Меха** з роспытанні, кшталту якое той мае дачыненне да распаўсюду ўлетак «Рух за Свабоду»: маўляў, 25 траўня за распаўсюд гэтых улекат затрымалі 2 чалавекі, якія на допыце ў КДБ казалі, што іх даў А.Меха.

19 чэрвеня

Журналіст газеты «Комсомольская правда в Беларуси» **Алег Улевіч** абскардзіў у звароце да пракурора Менску рашэнне галоўнага ўпраўлення папярэдняга расьсьледавання ГУУС Менгарвыканкаму пра спыненне крымінальнай справы па факце ягонага зьбіцця 2 сакавіка. У якасці сьведкаў Улевіч прапанаваў прыцягнуць каля 30 міліцыянтаў, зь якіх 3 вялі здымкі на відэакамеры, і 20 грамадзян, якія знаходзіліся каля месца інцыдэнту.

АШ

ТЭАТРЫ

Опэра

27 (аўт) — «Вяселье Фігара».
29 (чц) — «Сэвільскі цырульнік».

Балет

23 (пт) — «Шчаўкунок».
25 (ндз) — «Жызэль».

Купалаўскі тэатар

23 (пт), 2 (ндз) — «Чорная пан-на Нясвіжу».
24 (сб) — «Івона, прынцэса Бургундзкая».
25 (ндз) — «Смак яблыка».
26 (пн) — «Я не пакіну цябе...».
28 (ср) — «Кяханьне ў стылі ба-рока».
29 (чц) — «Чычыкаў».
30 (пт) — «Таполевая завая».
1 (сб) — «Вечар».
Малая сцена
30 (пт) — «Дзікае паляванне ка-раля Стаха».
26 (пн) — «Варшаўская мэлё-дыя».
1 (сб) — «Адчыніце кантралёру».

ІМПРЭЗЫ

Пакаленьні

У мастацкай галерэі «ЛяСандр-арт» (вул.Раманаўская слабада, 24) да 13 ліпеня працуе выстава «Пакаленьні» мастакоў Сямілета-вых. Уваход вольны.

Адборышча-2006

23—24 чэрвеня ў Палацы мас-тацтваў (Казлова, 3) — адборач-ны тур на Басовішча. IQ-48, B:N; легенда беларускага року (сюрп-рыз) і 20 маладых гуртоў. Пачатак а 17-й. Інфалінія: 653-05-95, 778-34-22.

Вялікі фэст беларускага року
N.R.M. kRAMA Drum Ecstasy
Neuro Dubel ZET Ulis ...
21 - 22 ліпеня Гаралок (Польшча)
BASOWISZCZA 2006

Аўтобусны тур!!!
замоўіць месца
622-57-20 509-12-60 578-97-08

25 чэрвеня 19.00

Купальскі фэст

Найлепшыя беларускія фальк-гурты:
Госьціца Яр Guda

Кашт квітка — 7000.
Продаж пераход на ст.м. «Плошча Я.Коласа» і перад пачаткам канцэрту.
Набудзь квіток папярэдне і атрымаеш у падарунак касэту зь беларускай музыкай!
Даведкі: 6490888, 7662425

БМА Group прэзэнтуюе новыя альбомы:
Госьціца — «Пералёт-трава»
Яр — «Вясна красна»
Guda — «Ігры багоў»

НАШЫ ШАШКІ

Пашкевічанка, ды ня тая

Цыкль чэмпіянатаў Беларусі завяршыўся першынством сярод жанчын па шашках-100. За права прэзэнтаваць краіну на міжна-родных спаборніцтвах змагаліся восем удзельніц, пераважна мя-нянак.

Сёстрам-школьніцам Дар'і і Вользе Федаровіч процістаялі шматвопытныя лэдзі: гросмай-старка Ірына Пашкевіч і майстар-ка Вольга Садоўская. Яны і зава-явалі першыя два месцы. Упер-шыню чэмпіянат Беларусі па «стаклетках» Ірына Пашкевіч выйграла 28 гадоў таму — з таго часу пасьпела нарадзіць двух

дзяцей, стаць віцэ-чэмпіёнкай сьвету, папрацаваць трэнэркай.

Жаночыя турніры зазвычай эмацыйныя і непрадказальныя — што шахматныя, што шашачныя. Леташняя лідэрка, віцебская майстарка Марына Разаева, заня-ла цяпер апошнія месца. «Справа ў псыхалёгіі, — сказаў нам галоўны судзьдзя Сяргей Насевіч, — суперніцы прыстас-валіся да незвычайных, часта не-карэктных пабудоў Разаевай».

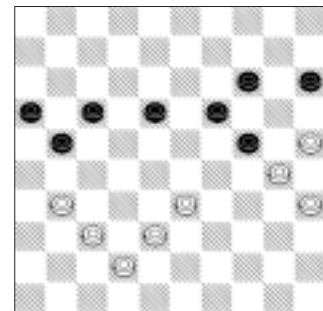
Сп.Насевіч — старшы трэнэр Рэспубліканскага цэнтру алімпій-скай падрыхтоўкі па шахматах і шашках. Ён акурат займаецца з Ірынай Пашкевіч — сьвет шашак цесны... На пытаньні аб сакрэтах посьпеху адказвае стрымана: «Праўду кажучы, новых мэтадык не ўжываем; аналізуем твор-

часьць канкурэнтак, гуляем трэ-ніровачныя партыі».

Штрышок: да ўдзелу ў чэмпі-янаце дапускаліся толькі чальцы грамадзкага аб'яднаньня «Бела-руская фэдэрацыя шашак». Су-полка мае асаблівыя стасункі зь Міністэрствам спорту і турызму, от і ўзяла «на водкуп» адбор кандыдатаў на Чэмпіянат сьвету. Добра, што хоць у БРСМ ша-шыстак не змушалі ўступіць: адна з маладых удзельніц краса-валася ў Палацы шахмат і шашак зь бел-чырвона-белым бэджам «За свабоду».

ВР

Кур'ёз ад гросмайстра Насевіча

Герасімовіч Наталля — Садоўс-кая Вольга. Менск, 2006.

У партыі было: 1. 37-32 21-26 (тут лепш 1...21-27 2. 32:23 19:39 3. 30:10 15:4=) 2. 31-27 17-22 3. 27-21 26:17 4. 33-28 22:33 5. 38:9 15-20! зь нічэйей. Аднак наважыўшыся на 3. 33-28! 22:31 4. 32-27 31:33 5. 38:9, белыя атрымлівалі ўсе шанцы на перамогу.

Мыла па-піцерску

Піцер FM (Пітер FM)

Расея, 2005, каляровы, 95 хв.

Жанр: мэлядрама.

Адзнака: 3,5 (з 10).

Папулярная ды-дзэйка Маша губляе мабільнік. Яго знаходзіць таленавіты архітэктар Максім (па сумяшчальніцтве падмятайла). Два сэрцы, прызначаныя адно аднаму, анік ня могуць сустрэцца...

Калісьці амэрыканскае радыё рэкламавала мыла на тле сьлёзавыціскальных драмаў. Душараздзіральніцкія пакуты «пад мыла» і атрымалі назву «мыльных опэраў».

Вытокі папулярнага жанру былі забытыя, але рэжысэрка Аксана Бычкова іх узгадала.

Нясуцца над горадам радыйныя й любоўныя дыялёгі (саладжавая банальнасьць якіх ёсьць адметнасьцю «мыла»). У якасьці ж рэкламаванага тавару выступае родны горад Пуціна і расейскі патрыятызм.

У шчаслівым горадзе нават бамжы мілыя, рок-музыка становіцца лёгкім шчабятаньнем, а самы «дастаеўскі» пэрсанаж — Уладзімер Машкоў у трэніках, які прапануе «сэкс зь незнаёмым мужчынам».

Героі радыйнага Піцэру — родныя сваякі беларускай «Дунечкі». Яны такія ж цукерныя й фальшывыя. Маша (Кацярына Фядулава) — сымпатычная дурнічка, якая доўга вырашае, ад чаго ёй рыдаць. Максім (Яўген Цыганов) — дворнік-патрыёт, які не прамяняе сваёй радзімы на кантракт у Нямецчыне. (Аднолькавы выраз тва-

ру на працягу ўсяе карціны — пазнакі адмысловае ўпартасьці й рамантычнасьці.)

Але, ня ў прыклад «Дунечцы», піцерскае радыё ўзбагачанае песнямі — ад «Аленяў у тундры» да Грабеншчыкова, а ў штампы ўведзеная замілавальная дваістасьць.

Так бомж носіць аплікацыю зь Мікі Маўсам, міліцыянт хавае «парнушку» ў справе, а гандлярка піражкамі, якой герой падараваў кветкі, мужыкаватая.

Падобнае ажыўленьне сусальнае казкі выклікае ўдзячнасьць аўдыторыі. Заля цалкам набітая рамантычнымі парачкамі, якія ўздыхаюць, сьмяюцца й пляскаюць у ладкі.

Фільм — ідэальнае дзявочае «мыла». Яго крытыка — небысьпечная для здароўя.

Андрэй Расінскі

ВАРТА ПАГЛЯДЗЕЦЬ

Субота, 24 чэрвеня

«Лад», 10.25

«Пашпарт».

СССР (Расея) — Францыя — Аўстрыя, 1990, рэж. Георгі Данэлія.

Трагікамэдыя.

Грузінскі таксіст апынуўся ў Ізраілі замест свайго брата-габрэя. Адны прымаюць героя за агента КГБ, другія — за тэрарыста, а ён проста жадае вярнуцца дадому.

Карціна сумнага і крыху стомленага сьмеху.

Зьвярнеце ўвагу на Армэна Джыгарханяна ў ролі кантрабандыста.

Габрэя-грузіна сыграў француз Жэраар Дармон.

У іншых ролях: Алег Янкоўскі, Яўген Лявонаў, Наталья Гундарава, Ігар Кваша.

БТ, 14.30

«Мае рэчы».

Беларусь, 2006, аўтар і вядоўца Алесь Матафонаў.

Перадача, прысьвечаная бортніцтву.

АНТ, 16.40

«Ты ёсьць...».

Расея, 1993, рэж. Уладзімер Макеранец.

Мэлядрама.

Адзіны сын для маці становіцца адзіным сьвятлом пасьля сьмерці мужа. Але аднойчы сын прыводзіць дамоў дзяўчыну. Маці раўнуе і баіцца згубіць сына...

Галоўную ролю выконвае Ганна Камянкова, якая праславілася яшчэ ва ўзросьце шасьці гадоў, дэбютаваўшы ў беларускім дзіцячым блёкбастэры «Дзяўчына шукае бацьку».

СТВ, 20.15

«Судзьдзя Дрэд».

ЗША, 1995, рэж. Дэні Кэнан.

Фантастычны баявік-антыўтопія.

Судзьдзю Дрэда (Сыльвэстар Сталонэ) — паліцэйскага недалёкага прышлага — памылкова абвінавачваюць у злачынстве і выкідаюць за межы бяспечнага гораду. Круты судзьдзя вырашае аднавіць справядлівасьць.

Граматыны баявік з зубадрабильным Сыльвэстрам Сталонэ. Замест мускулаў «Рокі» — футурыстычны касцюмчык. Але змест

карцінаў аднолькавы.

АНТ, 22.35

«Сапраўднае злачынства».

ЗША, 1999, рэж. Клінт Істўуд.

Трымценьнік.

Рэпартэр Стыў Эвэрэт — п'яніца й бабнік. Але аднойчы ён дазнаецца, што невінаваты хлопец праз 12 гадзінаў будзе пакараны сьмерцю. Эвэрэт ідзе на рызыку, каб выратаваць чалавеку жыцьцё і прадухіліць сапраўднае злачынства.

Рэжысэр кінастужкі — Клінт Істўуд («Містычная рака»).

Ролі выконваюць: Клінт Істўуд, Ісяя Вашынгтан, Ліза Гэмільтан, Джэймз Ёудс.

СТВ, 23.45

«Мапа сьвету».

ЗША, 1999, рэж. Эліят Скот.

Драма.

Празь недагляд Эліс загінула дачка сяброўкі, а вучань школы, дзе яна выкладала, абвінавачвае яе ў дамагальніцтвах...

Дуэт Сыгурні Ёўвэр і

Джуліяны Мур.

Кіно дэманструецца ў рубрыцы «Арт-гаўза».

Нядзеля, 25 чэрвеня

БТ, 23.55

«Дзёньнік камікадзэ».

Расея, 2002, рэж. Дзьмітры Месхіёў.

Дэтэктыў.

Пры загадкавых абставінах у Маскве забіты вядомы кінасцэнарыст. Сябра ягонага дзяцінства распачынае ўласны вышук...

Дзьмітры Месхіёў праславіўся карцінаю «Прыбыцьцё цягніка» і «Свае».

Ролі выконваюць: Вікторыя Таўстаганова, Сяргей Шакураў. Прыз кінафэсту «Акно ў Эўропу», 2002.

Андрэй Расінскі

КІНО НА DVD

MASTER RECORDS

500% Такешы.

Драма, Японія, рэж. Такешы Кітана.

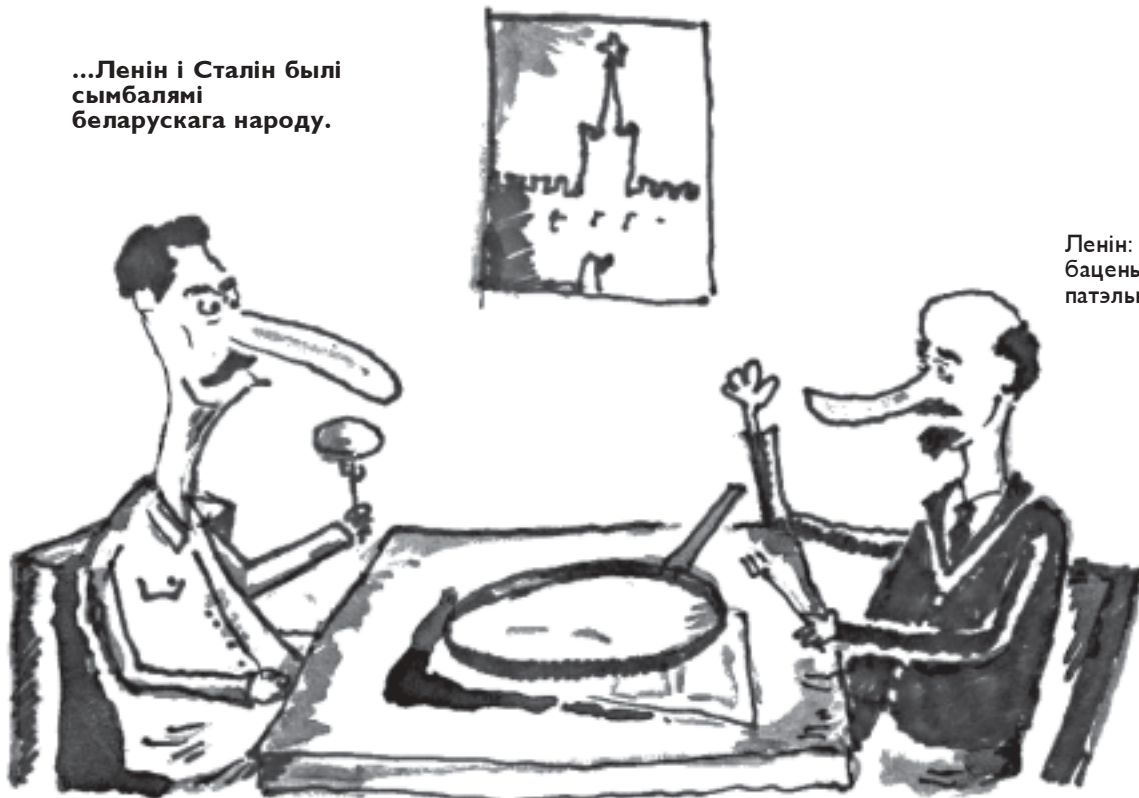
У ролях: Такешы Кітана, Каэка Кішымота.

Такешы Кітана вядзе вядомае шоу. Аднойчы ён сустракае свайго двойніка — Такешы.

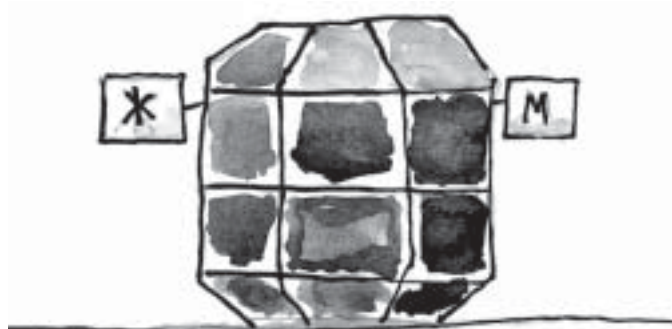
Анталёгія Такешы Кітана.

Менск, Кісялёва 12, 643-21-08

...Ленін і Сталін былі
сымблямі
беларускага народу.

Ленін: Ну што,
баценька, яшчэ адну
патэльнію бульбачкі?

...будынак Нацыянальнай
бібліятэкі стаў новай старонкай
у сусьветнай архітэктуры.

...Калюмб адкрываў
Амэрыку, як Лукашэнка
бібліятэку.

Канкістадор: Заўтра ўрачыстае
адкрыцьцё кантынэнту. Будзе сам
Камандор. Таму форткі і вокны не
адчыняць!

У НУМАРЫ

Павал Севярынец

Адкрышчце шляхціца Завальні.
Старонка 26.

Тактыка падмяняе стратэгію

Удзел у мясцовых выбарах не павінен раз'ядноўваць апазыцыю і засланцаў сабой акцыі супраціву. Піша Юры Чавусаў.
Старонка 20.

АНОНС

Літаратурны сшытак «НН»

Чэрвень 2006

Уладзімер Някляеў пра Рыгора Барадудзіна
«Нават вецер гнёзды ўе»

Эсэ Ўладзімера Лобача «Мяжа»

Апавяданьне Этгара Керэта «Адыдасы» ў перакладзе Паўла Касьцюкевіча

Валянцін Тарас пра Яўгенію Янішчыц

Аляксандар Фядута перачытвае Міхася Стральцова

Новыя вершы Ўсевалада Гарачкі

Пераклады Ўладзімера Мархеля з Адама Міцкевіча

Гутарка з Адамам Глёбусам: «Беларусы яшчэ навучацца выкарыстоўваць вадугу ў палітычных мэтах»

Кніжныя рэцэнзіі і агляды навінак

Чытайце ў наступным нумары «НН»

250 АДКАЗАЎ

Станкевіч, Ян. За родную мову і праўдзівы назоў. Выбранае. — Менск, 2006.

Кніга Яна Станкевіча «За родную мову і праўдзівы назоў» — сапраўдная энцыклапедыя беларускага нацыяналізму XX стагоддзя.

РЫХТУЕЦЦА
ДА ДРУКУ

Чытайце ў «Нашай Ніве»

Анатоль Сідарэвіч.
Гісторыя Беларусі.

ПРЫВАТНЫЯ
АБВЕСТКІ

ВІТАНЬНІ

Віншую Алеся Казака і Дыяну Тышкевіч з нараджэннем дачкі-прыгажуні Камілы. Рады за вас! Лянкевіч
Віншую Алеся і Дыяну з нараджэннем Камілы! Сябры
Алеся Казака з нараджэннем дачкі віншуюць сябры па бізнэсе
Віншую з Днём народзінаў самага каханага ў сьвеце беларускага хлопца — Віктара. Зычу твай дэдушцы надзеі і волі

КНІГІ

Адам кнігу «Беларусь. Сцэнарыі рэформы». Вартыя артыкулы В. Чарнова і М. Пастухова. Т.: 360-02-13

ЛЕТНІК

Запрашаем у ліпені на адпачынак у археалагічны летнік «Шляхі вікінгаў Палатыды». Полаччына і тамяніцы стагоддзяў чакаюць. Кантактуйце. Т.: 776-26-75.
www.palatida.org

ПРАЦА

Яксыні набор, рэдагаваньне тэкстаў на беларускай мове. Зьвяртацца загадзя пасля 17-й. Т.: 235-18-72. Юры Сяргеевіч

«НН» СТО ГАДОЎ З ВАМІ

Жарты

Яму і бліжэй

— Янка! Янка!!! Гдзе ты?!
— Тут — на вішні.
— Барэздзей злязь!!!
— Чаго?
— Грыміць страшэнна!!!
— Я ж і тут чую.

Пры другой кварце

Першы: Братачка! Вып'ем яшчэ па чарцы! Бог ведае, калі яшчэ ўбачымся...
Другі: Выпіць — вып'ем, але я цябе ўжо ня бачу...
«НН».
1911. №23.

Наша Ніва

незалежная газета

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991

галюўны рэдактары «Нашай Нівы»:

З. Вольскі (1906), А. Уласаў (1906—1914),
Янка Купала (1914—1915), А. Луцкевіч,
У. Знамяроўскі (1920), С. Дубавец (1991—2000).

сакратарка рэдакцыі
Андрэй Дынько
Арсём Лява
Андрэй Скурко
Сяргей Харэўскі
выдавец і заснавальнік
Мясцовы фонд выданьня газэты «Наша Ніва»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАЎ:

220050, Менск, а/с 537

Тел/факс: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32,

8-029-707-73-29.

E-mail: nn@promedia.by

On-line: www.nn.by

© НАША НИВА. Спасылка на «Нашу Ніву» абавязковая. 12 палос фарматам А2, 6 друк. арк. Друкарня РУП «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». Менск, пр. Ф. Скарыны, 79. Рэдакцыя не нясе адказнасці за зьмест рэкламных абвестак. Кошт свабодны. Пасьведчаньне аб рэгістрацыі пэрыядычнага выданьня №581 ад 4 ліпеня 2002 г., выдадзенае Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь. Юрыдычны адрас: г. Менск, вул. Калектарная, 20а, п. 112. Р/р 3015212000012 у МГД ААТ «Белінвестбанк», Менск, код 764.

Наклад 2521. Газэта выдаецца 48 разоў на год.

Нумар падпісаньня ў друку 23.00.21.06.2006.

Замова № 3397.

Рэдакцыйны адрас: Менск, Калектарная, 20а/112

А ты падпішыся!

Каб рэгулярна атрымліваць «Нашу Ніву»,

проста паведаміце ў Рэдакцыю свой адрас.

Адначасова Рэдакцыя зьвяртаецца з просьбай ахвяраваць на выданьне. Дэталі — старонка ...